

Organizația Națiunilor Unite

Adunarea Generală

**Raport al expertului independent pentru studiul ONU
privind violența asupra copiilor**

Raport al expertului independent pentru studiul ONU privind violența asupra copiilor

Notă a Secretarului General

Secretarul General are onoarea de a transmite membrilor Adunării Generale raportul expertului independent pentru studiul ONU privind violența asupra copiilor, Paulo Sérgio Pinheiro, transmis ca urmare a rezoluției Adunării Generale 60/231.

Secretarul General are încredere că Adunarea Generală va acorda o atenție considerabilă acestui studiu și mecanismelor necesare pentru urmărirea și monitorizarea aplicării concluziilor și recomandărilor pe care le va adopta privind acest subiect important.

Rezumat

Acest raport se bazează pe un studiu aprofundat, realizat de Paulo Sérgio Pinheiro, expert independent, numit de Secretarul General ca urmare a Rezoluției Adunării Generale 57/90 din 2002, oferă o imagine globală a violenței asupra copiilor și propune recomandări pentru prevenirea și soluționarea acestei probleme. Oferă informații privind incidența diferitelor tipuri de violență asupra copiilor în cadrul familiei, în școli, instituții de îngrijire alternativă și unități de detenție, în locurile în care copiii muncesc și în comunități. Raportul este însoțit de o publicație care oferă informații detaliate despre studiu.

Studiul a fost elaborat în cadrul unui proces participativ, care a inclus consultări regionale subregionale și naționale, întâlniri tematice ale experților și vizite pe teren. Multe guverne au transmis răspunsuri detaliate la un chestionar transmis de către expertul independent în anul 2004.

Expertul independent este recunoscător pentru sprijinul consistent primit de la guverne, organisme regionale și interguvernamentale, precum și din partea entităților ONU, a organizațiilor societății civile și a copiilor.

Cuprins

	<i>Paragraful</i>
I. INTRODUCERE: PROTECȚIA COPIILOR ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI	1–23
A. Mandatul și sfera de acoperire a studiului	7–10
B. Procesul de elaborare a studiului	11–23
II. O PROBLEMĂ GLOBALĂ	24–37
A. Ascunsă, necunoscută și subestimată	25–27
B. Imaginea care iese în evidență	28
C. Factori de risc și de protecție	29–35
D. O gamă largă de tipuri de impact	36–37
III. MEDII ÎN CARE APARE VIOLENȚA ASUPRA COPIILOR	38–80
A. Acasă și în familie	38-47
B. Violența în școli și în mediile educaționale	48–52
C. Violența în instituții de îngrijire și în sistemul de justiție	53–63
D. Violența la locul de muncă	64–68
E. Violența în comunitate	69–80
IV. PROGRESE ÎNREGISTRATE	81–89
V. CONCLUZII	90–93
VI. RECOMANDĂRI	94–123
A. Recomandări privind punctele sensibile	96–109
1. Consolidarea angajamentelor și a acțiunilor naționale și locale	96
2. Interzicerea tuturor formelor de violență asupra copiilor	97–98
3. Prioritatea acordată prevenirii	99
4. Promovarea valorilor non-violenței și a conștientizării	100

5. Dezvoltarea capacității tuturilor celor care lucrează cu și pentru copii	101
6. Asigurarea de servicii de reabilitare și reintegrare socială	102
7. Asigurarea participării copiilor	103
8. Crearea de sisteme de raportare și de servicii adaptate nevoilor copiilor	104
9. Garantarea tragerii la răspundere și eliminarea nepedepsirii	105
10. Abordarea dimensiunii de gen a violenței asupra copiilor	106
11. Dezvoltarea și implementarea colectării sistematice de date la nivel național și a cercetării	107
12. Consolidarea angajamentelor internaționale	108–109
B. Recomandări specifice pentru diferite medii	110–114
1. Acasă și în familie	110
2. În școli și alte medii educaționale	111
3. În sistemul de îngrijire și de justiție	112
4. La locul de muncă	113
5. În comunitate	114
C. Implementare și urmărire	115–123
1. La nivel național și regional	116–119
2. La nivel internațional	120–123

I. INTRODUCERE: PROTECȚIA COPIILOR ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI

1. Nici o formă de violență asupra copiilor nu este justificată; toate formele de violență asupra copiilor pot fi prevenite. Totuși, studiul privind violența asupra copiilor confirmă că există violență în toate țările lumii, traversând culturi, clase sociale, educația, veniturile și originea etnică. În fiecare regiune, în contradicție cu obligațiile privind drepturile omului și cu nevoile de dezvoltare ale copiilor, violența asupra copiilor este aprobată din punct de vedere social și este frecvent legală și autorizată de stat.

2. Studiul ar trebui să marcheze un moment de cotitură – încetarea justificării adulților privind violența asupra copiilor, fie că aceasta este acceptată ca „tradiție” sau mascată sub forma „disciplinei”. Nu poate exista niciun compromis în contestarea violenței asupra copiilor. Unicitatea copiilor – potențialul și vulnerabilitatea acestora, dependența de adulți – face să devină imperativ faptul că au nevoie de mai multă, nu de mai puțină protecție împotriva violenței.

3. Fiecare societate, indiferent de cultura acesteia, de contextul economic sau social, poate opri violența asupra copiilor. Aceasta nu înseamnă doar pedepsirea abuzatorilor, ci necesită schimbarea „mentalității” societăților și a condițiilor economice și sociale de bază asociate cu violența.

4. Acest studiu este primul studiu global de amploare elaborat de ONU privind violența asupra copiilor. Se bazează pe studiul privind impactul conflictelor armate asupra copiilor, care a fost pregătit de Graça Machel și prezentat Adunării Generale în urmă cu 10 ani și inspirat de *Raportul mondial privind violența și sănătatea (World Report on Violence and Health)* al Organizației Mondiale a Sănătății. De asemenea, este primul studiu global care se referă direct și în totalitate la copii. Copiii au participat la toate consultările regionale organizate în legătură cu studiul, descriind în mod elocvent violențele pe care le-au suferit, precum și propunerile lor de a pune capăt violenței.

5. Violența asupra copiilor are mai multe dimensiuni și necesită un răspuns diversificat. Acest studiu a fost realizat din perspectiva drepturilor omului, a sănătății publice și a protecției copilului, iar specialiștii din aceste domenii au colaborat pentru a sprijini elaborarea acestuia. Studiul a beneficiat de existența unui număr mare de studii științifice care au examinat cauzele, consecințele și posibilitățile de a preveni violența asupra copiilor.

6. Protecția copiilor împotriva violenței este o problemă urgentă. Copiii au suportat violența adulților fără să fie văzuți și auziți timp de secole întregi. Acum, deoarece dimensiunea și impactul tuturor formelor de violență asupra copiilor sunt mai bine cunoscute, copiii trebuie să beneficieze de o prevenire și o protecție eficientă, la care au dreptul necondiționat.

A. Mandatul și sfera de acoperire a studiului

7. În anul 2001, la recomandarea Comitetului privind Drepturile Copilului, Adunarea Generală, prin Rezoluția sa 56/138, a cerut Secretarului General elaborarea unui studiu aprofundat privind problema violenței asupra copiilor și formularea de recomandări care să fie luate în considerare

de către Statele Membre în vederea unor acțiuni corespunzătoare. În februarie 2003, am fost numit de către Secretarul General pentru a coordona acest studiu.

8. Studiul adoptă definiția copilului, așa cum este formulată în articolul 1 al Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului: „orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește vârsta majoratului sub această vârstă”. Definiția violenței este cea dată în articolul 19 al Convenției: „orice forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon, neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual”. De asemenea, se bazează pe definiția din *Raportul mondial privind violența și sănătatea (World Report on Violence and Health, 2002)*: folosirea în mod intenționat a forței fizice sau a puterii, prin amenințare sau de fapt, împotriva unui copil, de către o persoană sau un grup, care are sau poate avea ca rezultat afectarea de fapt sau potențială a sănătății, supraviețuirii, dezvoltării sau demnității copilului¹.

9. Raportul abordează violența asupra copiilor în diferite medii: familie, școli, instituții de îngrijire alternativă și unități de detenție, în locurile în care copiii muncesc și în comunități. Nu se referă la copiii în conflicte armate, deoarece această problemă este cuprinsă în mandatul Reprezentantului Special al Secretarului General pentru Copiii în Conflicte Armate, dar ia în considerare probleme colaterale, cum sunt violența asupra refugiaților și a altor copii dislocați din anumite zone.

10. Raportul este completat de o publicație care conține informații detaliate despre rezultatele și recomandările studiului, precum și de o versiune a acestui raport destinată copiilor.

B. Procesul de elaborare a studiului

11. Pentru pregătirea studiului, a fost aplicat un proces participativ, care a inclus consultări regionale, subregionale și naționale, întâlniri tematice ale specialiștilor și vizite pe teren. În martie 2004, am transmis guvernelor un chestionar detaliat referitor la modul în care abordează violența asupra copiilor. În total, au fost primite 133 de răspunsuri².

12. În perioada martie-iulie 2005, au avut loc nouă consultări regionale pentru Caraibe, Asia de Sud, Africa Centrală și de Vest, America Latină, America de Nord, Asia de Est și Pacific, Orientul Mijlociu și Africa de Nord, Europa și Asia Centrală și Africa de Est și de Sud. Fiecare consultare a reunit în medie 350 de participanți, inclusiv miniștri și oficiali guvernamentali, parlamentari, reprezentanți ai organizațiilor regionale, ai altor organizații interguvernamentale și ai entităților ONU, organizații neguvernamentale (ONG-uri), instituții naționale privind drepturile omului, alte părți ale societății civile, inclusiv mass-media și organizații religioase, precum și copii. Copiii au participat la fiecare consultare regională, toate acestea fiind precedate de întâlniri în care și-au pregătit contribuția și recomandările pentru studiu. Rapoartele fiecărei consultări regionale, inclusiv recomandările, sunt disponibile. De asemenea, au avut loc o serie de consultări subregionale și naționale.

¹ E. G. Krug et al. (eds.), *World Report on Violence and Health (Raportul mondial privind violența și sănătatea)*, Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2002, p. 5

² La 31 iulie 2006, 132 de State Membre și un stat cu statut de observator au transmis răspunsuri. Toate răspunsurile sunt disponibile pe website-ul OHCHR: <http://www.ohchr.org/english/bodies/crc/study.htm>.

13. Guvernele care au găzduit aceste consultări au fost implicate activ în promovarea studiului. Organizații regionale precum Uniunea Africană, Liga Arabă, Comunitatea Caraibiană (CARICOM), Consiliul Europei, Uniunea Europeană, Comisia Inter-Americană privind Drepturile Omului a Organizației Statelor Americane și Asociația Asiei de Sud pentru Cooperare Regională au jucat un rol important în organizarea consultărilor. Organizațiile naționale și regionale s-au angajat să se implice permanent în urmărirea aplicării recomandărilor studiului.

14. Am întreprins vizite pe teren în Argentina, Canada, China, El Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, India, Israel și în Teritoriile Palestiniene Ocupate, Mali, Pakistan, Paraguay, Slovenia, Africa de Sud, Tailanda și Trinidad-Tobago. Le sunt deosebit de recunoscător celor care au facilitat vizitele și guvernelor acelor state în care au avut loc vizite și consultări.

15. Am avut consultări regulate cu membrii Comitetului privind Drepturile Copilului și cu cei ce dețin mandate ale fostei Comisii privind Drepturile Omului obținute prin procedura specială. Au fost analizate observațiile finale la rapoartele Statelor Părți către Comitet, precum și rapoartele către deținătorii relevanți de mandate atribuite prin procedura specială.

16. Studiul și secretariatul acestuia de la Geneva au fost susținute de trei entități ONU: Biroul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR), Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) și Organizația Mondială a Sănătății (OMS), alături de un comitet editorial pluridisciplinar, constituit din specialiști.

17. Multe alte organizații au contribuit la studiu, inclusiv Organizația Internațională a Muncii (ILO), Biroul Înaltului Comisar ONU pentru Refugiați (UNHCR), UNESCO, Biroul Națiunilor Unite privind Drogurile și Criminalitatea (UNODC) și Divizia pentru Promovarea Femeilor a Departamentului Națiunilor Unite pentru Afaceri Economice și Sociale. Un grup constituit din agențiile Națiunilor Unite s-a întâlnit pentru a dezvolta strategii de urmărire a aplicării recomandărilor studiului.

18. M-am bazat și pe informațiile transmise pentru studiu în ultimii trei ani de către diferiți actori, inclusiv de către copii. Peste 270 de persoane și organizații din diferite părți ale lumii au răspuns solicitării mele de a transmite public informații. Contribuțiile pentru studiu au inclus informații provenite de la copii și din principalele rapoarte de cercetare elaborate în mod special pentru acest studiu³.

19. ONG-urile au avut o contribuție importantă, inclusiv cu materiale scrise. Un Grup Consultativ al ONG-urilor, care a inclus și copii și tineri, a fost creat chiar de la începutul procesului de elaborare a studiului și a reunit reprezentanți din toate regiunile. Am menținut un contact strâns cu Subgrupul privind Copiii și Violența creat în cadrul Grupului ONG-urilor pentru Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului.

20. Pe lângă pregătirea a numeroase studii, Alianța Internațională Salvați Copiii a avut o contribuție specială oferind consultanță și facilitând implicarea copiilor, în special pentru

³ Lista cu contribuțiile pentru studio este disponibilă pe website-ul Studiului Secretarului General ONU privind Violența asupra Copiilor: <http://www.violencestudy.org>.

consultările regionale, alături de UNICEF și de alți parteneri. Children's Rights Information Network - CRIN (Rețeaua de Informare privind Drepturile Copiilor) a documentat modul în care a progresat studiul, inclusiv întâlnirile mele cu copiii, toate acestea fiind disponibile pe website-ul CRIN⁴.

21. Centrele de cercetare și rețelele au transmis informații și au participat la consultări. Centrul de Cercetare Innocenti al UNICEF a pus la dispoziție studii privind traficul de copii, mutilarea genitală a femeilor și standardele și mecanismele privind drepturile omului folosite pentru protecția copiilor. Au avut loc și întâlniri pe anumite teme, cum ar fi: violența pe criterii de gen, școlile, acasă și în familie, copii cu dizabilități, sistemele de justiție juvenilă și copii în conflict cu legea, rolul organizațiilor religioase, tehnologii de informare și comunicare, copii refugiați și copii dislocați din anumite zone și metodologii pentru măsurarea violenței.

22. Pregătirea studiului a declanșat acțiuni la nivel regional și național. În multe țări, pregătirea răspunsurilor a generat dezbateri la nivel național, acțiuni inspirate și a generat activități de urmărire. În Orientul Mijlociu și Africa de Nord, Comitetul Permanent creat inițial pentru consultări s-a transformat într-un mecanism de urmărire la nivel regional, mărindu-și numărul de membri pentru a putea include reprezentanți ai autorităților locale, precum și pentru a putea scoate în evidență rolul Ligii Arabe. South Asian Forum for Ending Violence against Children (Forumul pentru Oprirea Violenței asupra Copiilor din Asia de Sud), un organism interguvernamental, a fost înființat cu reprezentare la nivel ministerial a tuturor țărilor, Pakistanul găzduind secretariatul pentru primii doi ani. Ca urmare a angajamentelor exprimate la consultarea de la Ljubljana, Consiliul Europei a lansat programul „Să construim o Europă pentru și cu copiii” în aprilie 2006, care se concentrează pe oferirea de sprijin tehnic și la nivelul politicilor pentru țările membre, pentru a pune capăt violenței asupra copiilor și va servi drept mecanism de urmărire pentru aplicarea recomandărilor studiului. În mai 2006, copiii care au participat la consultările regionale s-au întâlnit la New York pentru a consolida recomandările pentru acțiunile viitoare, adoptate la acele consultări și în cadrul altor întâlniri.

23. Procesul de elaborare a studiului a creat așteptări ridicate, mai ales în rândul copiilor, care doresc să vadă că acest studiu devine un catalizator pentru schimbări reale și de durată. Doresc să exprim sincere mulțumiri tuturor celor care au participat la elaborarea acestuia.

II. O PROBLEMĂ GLOBALĂ

24. Rapoarte privind pedepse crude și umilitoare, mutilarea genitală a fetelor, neglijare, abuz sexual, omoruri și alte forme de violență asupra copiilor sunt făcute publice de mult timp, dar gravitatea și caracterul urgent al acestei probleme globale a fost doar de curând descoperit⁵.

⁴ Child Rights Information Network (CRIN): <http://www.crin.org/violence/>.

⁵ A. Reza, J. A. Mercy și E. Krug, “Epidemiology of violent deaths in the world” (Epidemiologia morților violente în lume), *Injury Prevention (Prevenirea vătămarilor)*, vol. 7 (2002), p. 104–111; Krug, op. cit la nota de subsol 1, p. 59–86.

A. Ascunsă, necunoscută și subestimată

25. Violența asupra copiilor ia o varietate de forme și este influențată de o gamă largă de factori, de la caracteristicile individuale ale victimei și abuzatorului, la mediul cultural și fizic în care trăiesc aceștia. Totuși, violența asupra copiilor rămâne în mare măsură ascunsă, din diferite motive. Unul dintre motive este teama: multor copii le este teamă să vorbească despre incidente care implică acte violente asupra lor. În multe cazuri, părinții, care ar trebui să să-și protejeze copiii, păstrează tăcerea atunci când actul de violență a fost făcut de soț/soție sau de către alt membru al familiei, de către un membru mai puternic al societății, cum ar fi un angajator, un ofițer de poliție sau de către un lider al comunității respective. Teamă este îndeaproape legată de stigmatul frecvent asociat cu cazurile de violență relatate, în special în locuri unde „onoarea” familiei este pusă mai presus de siguranța și bunăstarea copiilor. În special, violul sau alte forme de violență sexuală pot duce la ostracizare, alte violențe sau la moarte.

26. Acceptarea violenței de către societate este, de asemenea, un factor important: atât copiii, cât și abuzatorii pot accepta violența fizică, sexuală și psihologică drept inevitabilă și normală. Disciplinarea prin pedepse fizice și umilitoare, terorizare și hărțuire sexuală este adesea percepută ca fiind normală, în special atunci când nu are ca rezultat o vătămare „vizibilă” sau de durată. Aceasta reflectă lipsa unei interziceri explicite a pedepselor corporale. Conform Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children (Inițiativa Globală pentru Încetarea tuturor Pedepselor Corporale aplicate Copiilor), cel puțin 106 țări nu interzic aplicarea pedepselor corporale în școli, 147 de țări nu interzic aplicarea acestora în instituții de îngrijire alternativă și doar 16 țări au interzis aplicarea pedepselor corporale acasă⁶.

27. Violența este invizibilă, deoarece nu există modalități care să ofere siguranța și încrederea necesară pentru copiii și adulții care reclamă acest lucru. În anumite părți ale lumii, oamenii nu au încredere în poliție, în serviciile sociale și în alte autorități; în alte părți, mai ales în zonele rurale, nu există autorități la care să aibă acces pentru a reclama aceste cazuri⁷. În locurile în care se colectează date, acestea nu sunt întotdeauna înregistrate complet, într-un mod consistent sau transparent. În special, există puține date disponibile privind violența în instituții de îngrijire sau în unități de detenție din multe părți ale lumii, deoarece, deși incidentele pot fi documentate, celor mai multe instituții nu li se cere să înregistreze și să dezvăluie astfel de informații, nici măcar părinților copiilor respectivi.

B. Imaginea care iese în evidență

28. O varietate de inițiative, de la analize statistice internaționale, la activități de cercetare la nivel local, oferă o imagine clară a dimensiunii și a gradului de răspândire a acestei probleme. Datele generate de aceste inițiative indică faptul că, în timp ce anumite cazuri de violență sunt neașteptate și izolate, majoritatea actelor de violență asupra copiilor sunt comise de persoane

⁶ Global Initiative to End all Corporal Punishment of Children, *Global Summary of the Legal Status of Corporal Punishment of Children (Scurtă expunere privind statutul juridic la nivel global al pedepselor corporale aplicate copiilor)*, 28 iunie 2006

⁷ *Multy-Country Study on Women's Health and Domestic Violence (Studiu privind sănătatea femeilor și violența domestică)*, Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2005

care fac parte din viața lor: părinți, colegi de școală, profesori, angajatori, prieteni sau prietene, soți/soții sau parteneri. Următoarele exemple prezintă tipurile de violență asupra copiilor:

- OMS a estimat, prin folosirea datelor limitate existente la nivel național, că aproape 53.000 de copii au murit în lume, în anul 2002, ca urmare a omorurilor⁸.
- Conținând informații despre un număr mare de țări în curs de dezvoltare, Global School-based Health Survey (Studiul global privind sănătatea, realizat în școli) a descoperit recent că între 20% și 65% din copiii de vârstă școlară au fost agresați verbal sau fizic în ultimele 30 de zile⁹. Terorizarea copiilor este frecventă și în țările industrializate¹⁰.
- OMS estimează că, în anul 2002, 150 de milioane de fete și 73 de milioane de băieți sub 18 ani au fost forțați să întrețină raporturi sexuale sau au trecut prin alte forme de violență sexuală care au presupus contact fizic¹¹.
- Conform unei estimări OMS, între 100 și 140 de milioane de fete din lume au fost victimele unei forme de mutilare genitală a femeilor¹². Estimările UNICEF, publicate în 2005, sugerează că în Africa Sub-Sahariană, Egipt și Sudan, 3 milioane de fete și femei sunt supuse mutilării genitale în fiecare an¹³.
- Estimări recente ale Organizației Internaționale a Muncii (ILO) indică faptul că, în anul 2004, 218 milioane de copii erau exploatați prin muncă, dintre care 126 de milioane erau implicați în munci periculoase¹⁴. Estimările din anul 2000 arătau că 5,7 milioane de copii erau victime ale muncii forțate, 1,8 milioane erau implicați în prostituție și pornografie, iar 1,2 milioane erau victime ale traficului¹⁵. Totuși, comparativ cu estimările publicate în

⁸ *Global Estimates of Health Consequences due to Violence against Children (Estimări globale privind consecințele violenței asupra copiilor asupra sănătății)*. Document pregătit pentru Studiul ONU privind violența asupra copiilor, Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2006

⁹ Analiza realizată de Study by the Global School-based Health Survey (Studiul global privind sănătatea în școli): Organizația Mondială a Sănătății (<http://www.cdc.gov/gshs> sau http://www.who.int/school_youth_health/gshs), care a utilizat date din studii realizate în perioada 2003-2005 pentru Botswana, Chile (zonele metropolitane), China (Beijing), Guyana, Iordania, Kenia, Liban, Namibia, Oman, Filipine, Swaziland, Uganda, Emiratele Arabe Unite, Venezuela (Lara), Zambia și Zimbabwe (Harare).

¹⁰ 10 C. Currie et al., *Health Behaviour in School-Aged Children (HBSC) Study: International report from the 2001/2002 survey (Studiu privind comportamentul legat de sănătate al copiilor de vârstă școlară: raport internațional al cercetării din 2001/2002)*, Health Policy for Children and Adolescents (Politica de sănătate pentru copii și adolescenți), No. 4, Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2004

¹¹ *Global Estimates of Health Consequences due to Violence against Children (Estimări globale privind consecințele violenței asupra copiilor asupra sănătății)*, op. cit. la nota de subsol 8, pe baza estimărilor lui G. Andrews et al., "Child sexual abuse" (Abuzul sexual asupra copiilor), capitolul 23, în M. Ezzati et al., *Comparative Quantification of Health Risks: Global and regional burden of disease attributable to selected major risk factors (Cuantificare comparativă a riscurilor asupra sănătății: povara globală și regională a bolilor atribuite factorilor de risc majori selectați)*, Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2004, vol. 2, p. 1851-1940, și utilizând date de la Divizia Populație a Departamentului Națiunilor Unite pentru Afaceri Economice și Sociale privind populația sub 18 ani.

¹² *Female genital mutilation (Mutilarea genitală a femeilor)*, Fact Sheet No. 241, Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2000

¹³ *Changing a Harmful Social Convention: Female Genital Mutilation/Cutting (Schimbarea unei convenții sociale vătămătoare: mutilarea genitală a femeilor)*, Innocenti Digest No. 12, Centrul de Cercetare Innocenti al UNICEF, Florența, 2005

¹⁴ *The End of Child Labour – Within Reach: Global Report (Oprirea exploatării prin muncă a copiilor - un obiectiv ce poate fi atins: raport global)*, Biroul Internațional al Muncii, Geneva, 2006

¹⁵ *A Future Without Child Labour: Global Report (Un viitor fără exploatare prin muncă a copiilor: raport global)*, Biroul Internațional al Muncii, Geneva, 2002

2002, incidența exploatării copiilor prin muncă a scăzut cu 11%, iar cu 25% mai puțini copii erau implicați în munci periculoase¹⁶.

C. Factori de risc și de protecție

29. Dezvoltarea economică, statutul, vârsta, sexul sunt printre numeroșii factori asociați riscului la violența cauzatoare de moarte. OMS estimează că rata omorurilor în rândul copiilor a fost în anul 2002 de două ori mai mare în țările cu venituri mici, comparativ cu țările cu venituri mari (2,58, respectiv 1,21 la 100.000 de persoane). Cele mai mari rate ale omorurilor în rândul copiilor apar la adolescenți, în special băieți cu vârste între 15 și 17 ani (3,28 pentru fete, 9,06 pentru băieți) și în rândul copiilor între 0 și 4 ani (1,99 pentru fete, 2,09 pentru băieți)¹⁷.

30. Conform studiilor, copiii cu vârste mai mici prezintă un grad mai ridicat de risc la violența fizică, în timp ce violența sexuală îi afectează predominant pe cei care au ajuns la pubertate sau la adolescență. Băieții prezintă un grad mai ridicat de risc la violența fizică decât fetele, dar fetele prezintă un risc mai ridicat la violența sexuală, neglijare și la prostituția forțată¹⁸. De asemenea, modelele sociale și culturale de comportament, rolurile stereotipizate și factorii socio-economici, cum sunt veniturile și educația, joacă un rol important.

31. Studiile realizate la scară redusă scot în evidență faptul că anumite grupuri de copii sunt deosebit de vulnerabile la violență. Acestea includ copiii cu dizabilități, pe cei aparținând minorităților și altor grupuri marginalizate, copiii străzii și cei în conflict cu legea, copiii refugiați și cei dislocați din anumite zone.

32. Inegalitatea din ce în ce mai mare a veniturilor, globalizarea, migrația, urbanizarea, amenințările la adresa sănătății, în special HIV/SIDA, progresul tehnologic și conflictele armate afectează modul în care tratăm copiii. Abordând aceste provocări, precum și atingând obiectivele asupra cărora s-a căzut de acord la nivel internațional, cum sunt Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, vom sprijini eliminarea violenței asupra copiilor.

33. În același mod în care anumiți factori măresc gradul de vulnerabilitate al copiilor la violență, există și factori care pot preveni sau reduce apariția violenței. Cu toate că este nevoie de mai multe cercetări privind acești factori protectivi, este clar că familiile stabile pot fi o sursă puternică de protecție a copiilor împotriva violenței care apare în toate mediile.

34. Factorii care pot fi protectivi acasă și în alte medii includ capacitatea de a fi un bun părinte, dezvoltarea unor legături puternice de atașament între părinți și copii și disciplinarea pozitivă non-violentă. Factorii care pot proteja împotriva violenței la școală includ politici specifice la nivelul școlilor și un curriculum eficient, care să susțină dezvoltarea unor atitudini și comportamente non-violente și non-discriminatorii. S-a demonstrat că o coeziune socială ridicată

¹⁶ *Global Trends in Child Labour 2000-2004 (Tendențe globale privind exploatarea copiilor prin muncă 2001-2004)*, Programul Internațional pentru Eliminarea Muncii Copiilor (IPEC) și Programul de Informare Statistică și de Monitorizare a Muncii Copiilor (SIMPOC), Biroul Internațional al Muncii, Geneva, 2006

¹⁷ *Global Estimates of Health Consequences due to Violence against Children (Estimări globale privind consecințele violenței asupra copiilor asupra sănătății)*, op. cit. la nota de subsol 8.

¹⁸ Krug, op. cit. la nota de subsol 1.

poate avea un efect de protecție împotriva violenței în comunitate, chiar dacă sunt prezenți alți factori de risc.

35. Cercetarea elaborată de OMS a identificat o serie de factori care par să faciliteze reziliența copiilor care au suferit violențe¹⁹. Acești factori de reziliență includ atașamentul clar al copilului față de un membru adult al familiei, o atentă îngrijire paternă în timpul copilăriei, o relație caldă și de susținere cu un părinte non-abuziv, precum și relațiile de susținere cu cei de aceeași vârstă, care nu sunt dependenți de substanțe și care nu au un comportament delinquent.

D. O gamă largă de tipuri de impact

36. Deși consecințele violenței asupra copiilor pot varia în funcție de natura și de gravitatea acesteia, repercusiunile pe termen scurt și lung sunt adesea foarte grave și dăunătoare. Violența poate duce la o mai mare vulnerabilitate la probleme de durată pe plan social, emoțional și cognitiv și la comportamente care pun în pericol sănătatea²⁰, cum sunt dependența de substanțe și inițierea precoce privind comportamentul sexual²¹. Problemele legate de sănătatea mentală și cele sociale pot include anxietatea și tulburările depresive, halucinațiile, afectarea capacității de lucru, tulburările de memorie, precum și comportamentul agresiv. Expunerea timpurie la violență este asociată mai târziu cu boli de plămâni, ale ficatului și inimii, cu bolile cu transmitere sexuală și cu moartea intrauterină în timpul sarcinii, precum și cu violențe asupra partenerului intim și cu tentative de suicid²².

37. Există puține informații disponibile despre costurile economice la nivel mondial ale violenței asupra copiilor, în special din țările în curs de dezvoltare. Totuși, varietatea consecințelor pe termen scurt și lung asociate cu violența asupra copiilor sugerează că există costuri economice semnificative pentru societate. Costurile financiare asociate cu abuzul asupra copiilor și neglijarea, inclusiv pierderea veniturilor în viitor și sănătatea mentală, au fost estimate în anul 2001, în Statele Unite, la 94 de miliarde de dolari²³.

¹⁹ *Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence (Prevenirea maltratării copiilor: ghid pentru trecerea la acțiune și generarea de dovezi)* Organizația Mondială a Sănătății și Societatea Internațională pentru prevenirea abuzului și a neglijării copiilor, Geneva, octombrie 2006.

²⁰ V. J. Felitti et al., "Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study" (Relația dintre abuzul în copilărie și disfuncțiile familiei și multe dintre cauzele care duc la decesul adulților. Studiu privind experiențele adverse din copilărie), *American Journal of Preventive Medicine (Jurnalul american de medicină preventivă)*, vol. 14 (1998), p. 245–258.

²¹ Centrele pentru Controlul și Prevenirea Bolilor, *Adverse Childhood Experiences Study (Studiu privind experiențele adverse din copilărie)* (Centrele Naționale pentru Prevenirea și Controlul Vătămărilor, Centrele pentru Prevenirea și Controlul Bolilor, 2006). Disponibil la: <http://www.cdc.gov/NCCDPHP/ACE>.

²² Vezi nota de subsol anterioară. Vezi și Grupul pentru Cercetarea Abuzului și Neglijării Copilului, Comisia privind Științele Comportamentale și Sociale și Educația, Consiliul Național de Cercetare, *Understanding Child Abuse and Neglect (Să înțelegem abuzul și neglijarea copiilor)*, National Academy Press, Washington, D. C., 1999.

²³ S. Fromm, "Total estimates cost of child abuse and neglect in the United States---statistical evidence." (Estimări totale ale costurilor abuzului asupra copiilor în Statele Unite – dovezi statistice), Prevent Child Abuse America, Chicago, 2001.

III. MEDII ÎN CARE APARE VIOLENȚA ASUPRA COPIILOR

A. Acasă și în familie

38. Familia este celula naturală fundamentală a societății, așa cum se specifică în articolul 16 al Declarației Universale privind Drepturile Omului și în articolele 10 al Convenției Internaționale privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale și, respectiv în articolul 23 al Convenției privind Drepturile Civile și Politice. O ipoteză inclusă în preambulul Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului este aceea că familia este mediul natural pentru dezvoltarea și bunăstarea tuturor membrilor săi – și în special a copiilor – recunoscând astfel faptul că familia are cel mai mare potențial de a proteja copiii și de a asigura siguranța lor fizică și emoțională. Intimitatea și autonomia familiei sunt valorizate în toate societățile, iar dreptul la viață privată și la viața de familie, la o locuință și la corespondență este garantat prin instrumentele internaționale privind drepturile omului²⁴. Eliminarea și soluționarea problemelor legate de violența asupra copiilor în contextul familiei sunt probabil cele mai mari provocări, familia fiind considerată drept „cea mai privată” dintre sferele private. Totuși, dreptul copiilor la viață, supraviețuire, dezvoltare, demnitate și integritate fizică nu se oprește la ușa casei familiei, cum nu se opresc nici obligațiile statului de a asigura aceste drepturi pentru copii.

39. Prevalența violenței părinților sau a altor membri ai familiei asupra copiilor - violență fizică, sexuală și psihologică, precum și neglijarea deliberată – au fost recunoscute și documentate în ultimele decenii. Din fragedă copilărie, până la vârsta de 18 ani, copiii sunt vulnerabili la diferite forme de violență în casele lor. Abuzatorii pot varia în funcție de vârsta și gradul de maturitate al victimei și pot include părinții, părinții vitregi sau adoptivi, frați sau surori, alți membri ai familiei sau cei care au copii în îngrijire.

40. Cea mai mare parte a violenței fizice asupra copiilor, care se petrece în familie, nu este fatală și nici nu cauzează o vătămare fizică permanentă sau foarte vizibilă. Totuși, o serie de violențe asupra copiilor de vârste foarte mici, comise în familie, pot produce vătămări cu caracter permanent sau chiar moartea, chiar dacă abuzatorii probabil că nu doresc să cauzeze o astfel de vătămare. Cercetările din diferite țări indică faptul că „sindromul copilului scuturat” – abuzarea copiilor de vârste mici scuturându-i – este legată în mod frecvent de lovituri la cap sau de grave vătămări la nivel cerebral²⁵.

41. Violența asupra copiilor produsă în familie poate avea loc în mod frecvent în contextul disciplinării și ia forma pedepselor fizice, crude sau umilitoare²⁶. Tratamentele brutale și pedepsele în familie sunt obișnuite, atât în țările industrializate, cât și în țările în curs de dezvoltare. Așa cum a fost menționat în studii și cum au vorbit despre ei înșiși în timpul consultărilor regionale pentru studiu, copiii au scos în evidență vătămarile fizice și psihologice

²⁴ Vezi, de exemplu, articolul 8 al Convenției privind Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și articolul 17 al Convenției Internaționale privind Drepturile Civile și Politice.

²⁵ O. Flodmark, “Imaging in battered children” (Reprezentările copiilor bătuți), *Rivista di Neuroradiologia*, vol. 17 (2004), p. 434-436.

²⁶ J. E. Durrant “Corporal punishment: prevalence, predictors and implications for child behaviour and development” (Pedepsele corporale: prevalență previziuni și implicații privind comportamentul și dezvoltarea copilului), în S. N. Hart (editor), *Eliminating Corporal Punishment (Eliminarea pedepselor corporale)*, UNESCO, Paris, 2005, p. 52 și 53.

pe care le suferă ca urmare a acestor tratamente și au propus forme alternative de disciplinare, pozitive și eficiente²⁷.

42. Violența fizică este adesea însoțită de violență psihologică. Insultele, injuriile, izolarea, respingerea, amenințările, indiferența emoțională și subaprecierea sunt toate forme de violență care pot afecta dezvoltarea psihologică și bunăstarea copilului, în special atunci când provin de la un adult pe care îl respectă, cum ar fi unul dintre părinți. Este extrem de important ca părinții să fie încurajați să folosească în mod exclusiv metode non-violente de disciplinare.

43. Neglijarea, inclusiv eșecul de a veni în întâmpinarea nevoilor fizice și emoționale ale copiilor, de a-i proteja de pericole sau de a beneficia de servicii medicale sau de alt tip, atunci când este nevoie, contribuie la mortalitatea și la morbiditatea la copiii de vârste mici. În anumite regiuni, dezechilibrul din punct de vedere al sexului în ceea ce privește proporția fetelor și a băieților, sugerează că fetele prezintă un risc deosebit la neglijare, precum și la violență. De asemenea, dizabilitatea mărește gradul de neglijare. Copiii cu dizabilități pot fi abandonati, o practică ce poate fi uneori acceptată și încurajată²⁸.

44. Apariția violenței sexuale în mediul familial este recunoscută din ce în ce mai mult. O trecere în revistă a studiilor din 21 de țări (cele mai dezvoltate) a arătat că 7-36% dintre femei și 3-29% dintre bărbați au declarat o victimizare sexuală în timpul copilăriei, iar majoritatea studiilor au arătat că fetele au fost abuzate de 1,5-3 ori mai mult decât băieții. Cele mai multe abuzuri au apărut în cercul familiei²⁹. În mod similar, un studiu realizat de OMS în mai multe țări, care a inclus țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, a arătat că între 1% și 21% dintre femei au declarat că au fost abuzate sexual înaintea vârstei de 15 ani, în cele mai multe cazuri de membri de sex masculin ai familiei, alții decât tatăl sau tatăl vitreg³⁰.

45. În anumite țări, absența unor vârste minime stabilite de legislație pentru consimțământul sexual și pentru căsătorie poate expune copiii la violențe din partea partenerilor. Se estimează că 82 de milioane de fete se căsătoresc înainte de vârsta de 18 ani³¹. Un număr semnificativ de fete se căsătoresc la vârste mult mai mici, frecvent în mod coercitiv, și se confruntă cu un risc ridicat la violență, inclusiv de a fi forțate să întrețină relații sexuale.

²⁷ Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor (<http://www.violencestudy.org/r27>), Alianța Internațională Salvați Copiii, *Ending Physical and Humiliating Punishment of Children – Making it Happen, Part I (Încetarea pedepselor fizice și umilitoare ale copiilor – Să o transformăm în realitate, Partea I)*, transmis pentru Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor, Salvați Copiii Suedia, Stockholm, Suedia, 2005.

²⁸ Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor, *Regional Desk Review: Violence against Children in West and Central Africa (Studiu regional: Violența asupra copiilor în Africa de Vest și Centrală)*, 2005, p 11.

²⁹ D. Finkelhor, "The international epidemiology of child sexual abuse" (Epidemiologia internațională a abuzului sexual asupra copilului), *Child Abuse & Neglect*, vol. 18, No. 5 (2005), p. 409–417.

³⁰ *Multy-Country Study on Women's Health and Domestic Violence (Studiu privind sănătatea femeilor și violența domestică)*, op. cit la nota de subsol 7.

³¹ J. Bruce, "Married adolescents girls; human rights, health and development needs of a neglected majority" (Adolescente căsătorite; drepturile omului, sănătatea și nevoile de dezvoltare ale unei majorități neglijate), document prezentat de către Consiliul pentru Populație la evenimentul de sprijin: Căsătoria precoce în contextul drepturilor omului, Sesiunea Specială ONU pentru Copii, 8–10 mai 2002.

46. Practicile tradiționale vătămătoare afectează copiii în mod disproporționat și le sunt impuse în general la vârste mici de către părinții lor sau de către liderii comunității. Conform Raportului Special privind practicile tradiționale care afectează sănătatea femeilor și a fetelor, mutilarea genitală a femeilor, care conform OMS, se produce la fete din ce în ce mai tinere, predomină în Africa și, de asemenea, apare și în anumite părți din Asia, precum și în rândul comunităților de emigranți în Europa, Australia, Canada și Statele Unite ale Americii³². Alte practici vătămătoare tradiționale care afectează copiii includ legarea, înspăimântarea, arderea, rituri violente de inițiere, îngrășarea, căsătoria forțată, așa-numitele crime pentru apărarea „onoarei” și violențele legate de zestre, exorcismul sau „vrăjitoria”

47. Se estimează că între 133 și 275 de milioane de copii din lume sunt în fiecare an martori ai violenței domestice³³. Expunerea copiilor la violență în propriile locuințe, în mod regulat, în special prin certuri între părinți sau între mamă și partenerul său, pot afecta în mod grav bunăstarea copilului, dezvoltarea personală și interacțiunea socială în copilărie și în viața de adult³⁴. De asemenea, violența partenerului intim mărește riscul la violență asupra copiilor în cadrul familiei, studii din China, Columbia, Egipt, Mexic, Filipine și Africa de Sud arătând că există o relație puternică între violența asupra femeilor și violența asupra copiilor³⁵. Un studiu realizat în India a observat că violența domestică în propria locuință dublează riscul la violență asupra copiilor³⁶.

„Cu aceste două mâini mama mă ținea, mă mângâia, lucru care îmi plăcea... Cu aceste două mâini, mama mă lovea, lucru pe care îl urăsc.”

Fată din Asia de Est³⁷

B. Violența în școli și în mediile educaționale

³² Sub-Comisia pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului, principalul organism secundar al fostei Comisii privind Drepturile Omului, a studiat în ultimii ani o serie de probleme tematice referitoare la violența asupra copiilor. Raportorul Special privind practicile tradiționale care afectează sănătatea femeilor și a fetelor, Halima Embarek Warzazi, s-a concentrat în mod special pe eliminarea mutilării genitale a femeilor. Vezi, de exemplu, cel de-al nouălea raport și raportul final privind situația eliminării practicilor care afectează sănătatea femeilor și a fetelor (E/CN.4/Sub.2/2005/36).

³³ Estimare Diviziei pentru Populație a Națiunilor Unite pe baza datelor pentru anul 2000 referitoare la populația sub 18 ani și pe baza studiilor privind violența domestică din 1987 până în 2005. *Behind Closed Doors: The Impact of Domestic Violence on Children (În spatele ușilor închise: impactul violenței domestice asupra copiilor)*, UNICEF și The Body Shop International Plc., Londra, 2006.

³⁴ L. A. McClosky, A. J. Figueredo și M. P. Koss, “The effect of systemic family violence on children’s mental health” (Efectul violenței sistemice în familie asupra sănătății mentale a copilului), *Child Development (Dezvoltarea copilului)*, vol. 66 (1995), p. 239–1261 citată în Krug, op. cit. La nota de subsol 1, p 103; și S. R. Dube et al., “Exposure to abuse, neglect, and household dysfunction among adults who witnessed intimate partner violence as children: implications for health and social services” (Expunerea la abuz, neglijare și disfuncțiile familiei în rândul adulților care au suferit violențe din partea partenerului intim atunci când erau copii: implicații pentru serviciile medicale și sociale), *Violence and Victims (Violența și Victimele)*, vol. 17, No. 1 (2002), p. 3–17.

³⁵ Krug, op. cit. la nota de subsol 1, p. 68.

³⁶ W. M. Hunter et al., “Risk factors for severe child discipline practices in rural India” (Factori de risc ai practicilor grave de disciplinare a copiilor în mediul rural din India), *Journal of Paediatric Psychology (Jurnalul de Psihologie Pediatrică)*, vol. 25 (2000), p. 435–447.

³⁷ Alianța Internațională Salvați Copiii, *Ending Physical and Humiliating Punishment of Children – Making it Happen, Part 1 (Încetarea pedepselor fizice și umilitoare ale copiilor – Să o transformăm în realitate, Partea I)*, transmis pentru Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor, Salvați Copiii Suedia, Stockholm, Suedia, 2005.

48. În cele mai multe țări, copiii petrec mai mult timp în îngrijirea adulților în mediile educaționale decât în orice altă parte în afara casei. Școlile au un rol important în protecția copiilor împotriva violenței. Adulții care îi supraveghează și care lucrează în medii educaționale au datoria de a asigura un mediu sigur, care să susțină și să promoveze demnitatea și dezvoltarea copiilor.

49. Pe mulți copii mediul educațional îi expune la violență și îi poate învăța despre violență. Percepția publică a violenței în școli a fost alimentată de concentrarea mass-media pe evenimente extreme, care au implicat împușcarea și răpirea copiilor. Totuși, este mai puțin probabil ca decesele și răniurile grave ale copiilor, cauzate de violență, să se petreacă în școli, decât în mediul familial sau în comunitate.

50. Violența profesorilor și a personalului didactic, cu sau fără aprobarea publică sau tacită ministerelor educației și a altor autorități care coordonează școlile, include pedepse corporale, forme crude și umilitoare ale pedepselor psihologice, violență sexuală și diferențiată pe criterii de gen și terorizarea copiilor. Pedepse corporale cum sunt bătaia sau lovirea cu bățul reprezintă practici standard în școlile dintr-un mare număr de țări. Convenția cu privire la Drepturile Copilului cere Statelor Părți să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a se asigura că disciplina în școli este administrată într-un mod care corespunde cu convenția. Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children (Inițiativa Globală pentru Încetarea tuturor Pedepselor Corporale aplicate Copiilor) precizează că 102 țări au interzis pedepsele corporale în școli, dar aplicarea nu se face în mod uniform³⁸.

51. Violența în școli apare și sub forma bățăilor și a terorizării elevilor³⁹. În anumite societăți, comportamentul agresiv, inclusiv bățăile sunt percepute drept o problemă disciplinară minoră. Terorizarea este frecvent asociată cu discriminarea elevilor care provin din familii sărace sau din grupuri etnice marginalizate sau cu caracteristici individuale speciale (de ex., înfățișare, dizabilitate fizică sau mentală). Terorizarea este în mod obișnuit verbală, dar apare și violența fizică. Școlile sunt afectate și de evenimentele din comunitate, cum este, de exemplu, incidența culturii bandelor și activitățile criminale ale acestora, în special cele legate de droguri⁴⁰.

52. Violența sexuală și pe criterii de gen apare și în mediile educaționale. Cea mai mare parte este direcționată asupra fetelor, de către profesorii și colegii de sex masculin. Violența este din ce în ce mai mult îndreptată împotriva tinerelor lesbiene, a tinerilor homosexuali, bisexuali și transsexuali din multe țări și regiuni. Violența sexuală și pe criterii de gen este facilitată de eșecul guvernelor de a adopta și de a implementa legi care să asigure elevilor o protecție explicită împotriva discriminării.

³⁸ *Global Summary of the Legal Status of Corporal Punishment of Children (Scurtă expunere privind statutul juridic la nivel global al pedepselor corporale aplicate copiilor)*, op. cit. la nota de subsol 6.

³⁹ D. Olweus, *Bullying at School: What We Know and What We Can Do*, Oxford (Terorizarea la școală: ce știm și ce putem face), Blackwell, 1993.

⁴⁰ Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor, *Raport al Consultării Regionale: Caraibe, Port of Spain*, martie 2005.

C. Violența în instituții de îngrijire și în sistemul de justiție

53. Milioane de copii, în special băieți, petrec perioade importante de timp din viețile lor sub controlul sau supravegherea autorităților care le asigură îngrijirea sau a sistemelor de justiție și în instituții precum orfelinate, case de copii, case în care se asigură îngrijire, arestul poliției, închisori, unități de detenție pentru minori și școli de reeducare⁴¹. Acești copii sunt în situație de risc la violență din partea personalului și a oficialilor care sunt responsabili pentru bunăstarea lor. În majoritatea țărilor, pedepsele corporale în instituții nu sunt interzise în mod explicit.

54. Supraaglomerarea și condițiile mizere, stigmatizarea de către societate, discriminarea și personalul nepregătit corespunzător măresc riscul la violență. Mecanismele eficiente de plângere, monitorizare și inspecție, precum și dispozițiile guvernamentale adecvate și supravegherea lipsesc în mod frecvent. Nu toți abuzatorii sunt trași la răspundere, creându-se o cultură a impunității și a toleranței violenței asupra copiilor. Impactul instituționalizării este mult mai mare decât faptul că acești copii au suferit violențe. Efectele pe termen lung pot include un retard grav în dezvoltare, dizabilități, vătămări psihologice ireversibile și rate ridicate ale suicidului și recidivismului.

55. 8 milioane de copii din lume sunt în instituții rezidențiale⁴². Relativ puțini beneficiază de acest tip de îngrijire pentru că nu au părinți. Cei mai mulți sunt aici din cauza dizabilității, a dezintegrării familiei, a violenței domestice și a condițiilor sociale și economice, inclusiv a sărăciei.

56. Violența personalului din instituții în scopul „disciplinării” copiilor include bătaia cu palmele, cu bețe și furtunuri și lovirea copiilor cu capul de pereți, închiderea lor în saci din material textil, legarea de diverse piese de mobilier, încuierea în camere frigorifice timp de mai multe zile și lăsarea lor în propriile excremente⁴³.

57. În instituțiile rezidențiale, copiii cu dizabilități pot fi victime ale violenței sub pretextul tratamentului. În anumite cazuri, copii în vârstă de nouă ani sunt supuși tratamentului electroconvulsiv, fără folosirea relaxanților musculari sau a anesteziei⁴⁴. Șocurile electrice pot fi, de asemenea, folosite ca „tratament pentru aversiune”, pentru a controla comportamentul

⁴¹ De reținut faptul că situația altor copii aflați în custodia statului, inclusiv refugiați și copii migranți, precum și situația copiilor în armată pe timp de pace sunt tratate pe larg în studiul aprofundat privind violența.

⁴² D. Tolfree, *Roofs și Roots: The care of separated children in the developing world* (Îngrijirea copiilor separați în lumea în curs de dezvoltare), Salvați Copiii Marea Britanie, Londra, 1995, citată în Alianța Internațională Salvați Copiii, *A Last Resort: The Growing Concern about Children in Residential Care* (Un ultim mijloc: creșterea îngrijorării privind copiii aflați în îngrijire rezidențială), Salvați Copiii Marea Britanie, Londra, 2003, p. 15.

⁴³ Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor. Studiu regional: Orientul Mijlociu și Africa de Nord (2005), p. 19; Mental Disability Rights International, *Hidden Suffering: Romania's Segregation and Abuse of Infants and Children with Disabilities* (Suferințe ascunse: segregarea și abuzul bebelușilor și al copiilor cu dizabilități), Mental Disability Rights International, Washington D.C., 2006.

⁴⁴ Mental Disability Rights International, *Behind Closed Doors: Human Rights Abuses in the Psychiatric Facilities, Orphanages and Rehabilitation Centres of Turkey* (În spatele ușilor închise. Încălțări ale drepturilor omului în unitățile psihiatrice, orfelinate și în centre de reabilitare din Turcia), Washington D.C., 2005.

copilului. Medicamentele pot fi folosite pentru a controla comportamentul copiilor și pentru a-i face mai „ascultători”, fiind mai puțin capabili să se apere ei înșiși împotriva violenței⁴⁵.

58. Neglijarea este, de asemenea, o caracteristică a multor instituții rezidențiale, în care condițiile sunt atât de precare, încât pun în pericol sănătatea și viețile copiilor. În multe centre pentru copiii cu dizabilități, nu există acces la educație, recreere, reabilitare sau la alte programe. Copiii cu dizabilități sunt adesea lăsați în paturile lor sau în Țarcuri pentru lungi perioade de timp, fără contact uman sau stimulare. Aceasta poate duce la vătămări grave la nivel fizic, mental și psihologic.

59. Copiii din instituțiile rezidențiale sunt vulnerabili la violență din partea altor copii, în special atunci când condițiile sunt precare și personalul de supraveghere este puțin numeros și mai în vârstă, și când copiii mai agresivi nu sunt separați de cei de vârste mai mici sau de cei mai vulnerabili. Personalul poate uneori sancționa sau încuraja abuzurile între copii.

60. Deși este interzisă de Convenția Internațională privind Drepturile Civile și Politice și de către Convenția cu privire la Drepturile Copilului, anumite țări încă impun pedeapsa cu moartea pentru crime comise de persoane sub 18 ani. În prezent, cel puțin 31 de țări permit pedepsele corporale când condamnă copiii pentru infracțiuni⁴⁶, care în unele țări pot include bătaia cu bățul, biciul, cu pietre sau amputarea.

61. În ciuda obligațiilor specificate în articolul 37 al Convenției cu privire la Drepturile Copilului de a se asigura că detenția copiilor trebuie folosită doar ca măsură la care se recurge în ultimă instanță și pentru cea mai scurtă perioadă de timp, s-a estimat că, în anul 1999, 1 milion de copii au fost privați de libertate⁴⁷. Cei mai mulți dintre aceștia au fost acuzați de delikte sau de infracțiuni minore și au comis astfel de fapte pentru prima oară. Mulți sunt deținuți din cauza chiulului de la școală, a vagabondajului sau a faptului că nu au un adăpost. În unele țări, majoritatea copiilor aflați în detenție nu au fost condamnați pentru o infracțiune, ci așteaptă procesul⁴⁸.

62. Copiii aflați în detenție sunt adesea victimele violențelor personalului, inclusiv ca formă de control sau de pedepsire, adesea pentru infracțiuni minore. În cel puțin 77 de țări, pedepsele corporale și alte pedepse violente sunt acceptate ca măsuri disciplinare legale în instituțiile penale⁴⁹. Copiii pot fi bătuți, loviți cu bățul, închiși în spații izolate și supuși unor tratamente umilitoare, cum ar fi dezbrăcarea în pielea goală și lovirea cu bățul în fața celorlalți deținuți.

⁴⁵ Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor. Scurt raport al întâlnirii tematice privind violența asupra copiilor cu dizabilități, 28 iulie 2005, New York, UNICEF, 2005, p. 18.

⁴⁶ *Global Summary of the Legal Status of Corporal Punishment of Children (Scurtă expunere privind statutul juridic la nivel global al pedepselor corporale aplicate copiilor)*, op. cit. la nota de subsol 6.

⁴⁷ G. Cappelaere și A. Grandjean, *Enfants privés de liberté: droits et réalités (Copii privați de libertate: drepturi și realități)* Editions Jeunesse et Droit, Liège, 2000.

⁴⁸ F. Martin și J. Parry-Williams, *The Right Not to Lose Hope (Dreptul de a nu pierde speranța)*, Salvați Copiii Marea Britanie, Londra, 2005.

⁴⁹ *Global Summary of the Legal Status of Corporal Punishment of Children (Scurtă expunere privind statutul juridic la nivel global al pedepselor corporale aplicate copiilor)*, op. cit. la nota de subsol 6.

Fetele aflate în unități de detenție prezintă un risc mărit la abuz fizic sau sexual, în special atunci când sunt supravegheate de personal de sex masculin⁵⁰.

63. Pentru a respecta prevederile Convenției cu privire la Drepturile Copilului, legislațiile naționale din multe țări cer unități separate de detenție pentru copiii aflați în conflict cu legea, în scopul prevenirii abuzurilor și a exploatării acestora de către adulți. Totuși, detenția alături de adulți este obișnuită în multe țări. Copiii aflați în detenție prezintă un risc ridicat la automutilare sau la comportamente suicidale, în special în cazul unei detenții prelungite sau pe o perioadă nedefinită, al izolării sau atunci când sunt deținuți în unități de detenție pentru adulți.

„Uneori, o zi în închisoare era ca și un an. Dar după 10 zile te obișnuiești și nu mai plângi la fel de mult.”

Băiat aflat în detenție⁵¹

D. Violența la locul de muncă

64. Există puține date privind violența asupra copiilor care muncesc, în special în sectorul informal⁵². Standardele internaționale, cum sunt Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 138 (1973) privind vârsta minimă de încadrare în muncă interzice copiilor sub vârsta minimă să se afle la vreun loc de muncă. În toate regiunile, violența – fizică, sexuală și psihologică – afectează multe milioane de copii care muncesc, atât legal, cât și ilegal. Aceasta poate fi folosită pentru a-i obliga pe copii să muncească sau pentru a-i pedepsi sau controla la locul de muncă. Anumite categorii de munci ilegale au fost identificate drept „cele mai grave forme ale muncii copiilor” și, prin urmare, constituie violență asupra copiilor.

65. Informațiile privind actele de violență asupra copiilor la locul de muncă sugerează faptul că în cele mai multe cazuri acestea sunt comise de „angajatori”, cu toate că abuzatorii pot include colegii de muncă, clienții, maiștrii, cumpărătorii, poliția, bandele criminale și proxeneții, în cazul exploatării sexuale.

66. Cea mai largă categorie pentru fetele sub 16 ani este munca domestică⁵³, aceasta luând adesea forma angajării nelegiferate și a exploatării și, uneori, a servitutii sau sclaviei⁵⁴. Mai

⁵⁰ Raportul Raportorului Special privind violența asupra femeilor cu ocazia misiunii în Statele Unite ale Americii pe tema violenței asupra femeilor în închisorile din diverse state și în cele federale (E/CN.4/1999/68/Add.2), paragrafele 55 și 58.

⁵¹ M. Gröndal, One Day in Prison – Feels like a Year: Palestinian Children Tell their Own Stories (O zi în închisoare pare cât un an. Copiii palestinieni își spun propriile povești), Salvați Copiii, Stockholm, 2003.

⁵² Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor. Studiu regional: Asia de Est și Pacific (2005); ibid., Orientul Mijlociu și Africa de Nord (2005); ibid., America Latină (2005).

⁵³ Child Labour: Targeting the Intolerable (Exploatarea copiilor prin muncă: țintirea intolerabilului). Raport transmis la a 86-a sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii, Biroul Internațional al Muncii, Geneva, 1998.

⁵⁴ Abuzurile asupra copiilor lucrători domestici în Salvador, Human Rights Watch, vol. 16, No. 1(B), 2004; Always on call: Abuse and Exploitation of Child Domestic Workers in Indonesia (Întotdeauna în alertă: abuzul și exploatarea copiilor lucrători domestici în Indonezia), Human Rights Watch, vol. 17, No. 7(C), 2005; Human Rights Watch, Inside the Home, Outside the Law: Abuse of child domestic workers in Morocco (În casă, în afara legii: abuzul asupra copiilor lucrători domestici în Maroc), vol. 17, No. 12(E), 2005; și T. Blanchet, Lost Innocence, Stolen Childhood (Inocență pierdută, copilărie furată) University Press Limited, Dhaka, 1998.

multe țări au desemnat-o drept „formă gravă” a muncii copiilor, încadrând-o sub incidența Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 182 (1999) privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor⁵⁵. Copiii care muncesc reclamă maltratări, cum sunt pedepsele fizice, umilirea și hărțuirea sexuală, iar lucrătorii domestici reclamă umilirea profundă la care sunt supuși⁵⁶. Cea mai mare parte a violenței fizice și psihologice asupra copiilor lucrători domestici este comisă de femei (în general „angajatori”), dar fetele sunt adesea supuse violențelor sexuale din partea membrilor de sex masculin ai familiei angajatorului⁵⁷.

67. Exploatarea copiilor sub 18 ani în prostituție, în pornografia cu copii și în activități similare constituie violență⁵⁸. Se estimează că 1 milion de copii intră în aceste sectoare în fiecare an⁵⁹. Mulți sunt forțați, răpiți, vânduți și înșelați pentru a fi implicați în aceste activități sau sunt victime ale traficului. Pe lângă violența sexuală, care este intrinsecă pentru implicarea copiilor în prostituție, băieții și fetele implicați în prostituție sau în alte activități colaterale suferă frecvent violențe fizice și psihologice și sunt neglijați. Adesea, ei sunt incapabili să ceară ajutor⁶⁰, iar atunci când o fac pot fi tratați drept infractori, pot fi lipsiți de libertate și li se poate asigura o reabilitare limitată.

68. Munca forțată este o caracteristică specifică pentru multe părți ale lumii. Copiii implicați în munca forțată se pot proteja rareori singuri în fața angajatorilor și a altor lucrători, iar studiile și mărturiile copiilor sugerează că toate formele de violență sunt endemice în munca forțată. Violența afectează zeci de mii de copii aflați în forme tradiționale de sclavie, care încă există în anumite părți ale lumii.

E. Violența în comunitate

69. Comunitatea este o sursă de protecție și de solidaritate pentru copii, dar poate fi și locul violenței, inclusiv al violenței între cei de aceeași vârstă, al celei legate de armele de foc și de alte tipuri de arme, al violenței bandelor, a poliției, al violenței fizice și sexuale, răpirilor și traficului. Violența poate fi asociată și cu mass-media și cu noile tehnologii de informare și

⁵⁵ *Helping Hands or Shackled Lives? Understanding Child Domestic Labour and Responses To It (Mâini care ajută sau vieți în lanțuri? Să înțelegem munca domestică a copiilor și răspunsurile la aceasta)*, Organizația Internațională a Muncii/Programul Internațional pentru Eliminarea Muncii Copiilor, Geneva, 2004.

⁵⁶ *Child domestic workers: A handbook on good practice in programme interventions (Copiii lucrători domestici: manual de bune practici în intervenții ale programelor)* Anti-Slavery International, Londra, 2005, p. 5 și 6.

⁵⁷ J. Blagbrough, “Violence against child domestic workers” (Violența asupra copiilor lucrători domestici), document realizat de Anti-Slavery International și prezentat la seminarul Salvați Copiii, Tailanda, septembrie 2003.

⁵⁸ Pentru o definiție completă a exploatării sexuale în scopuri comerciale a copiilor, vezi Declarația Congresului Mondial împotriva Exploatării Sexuale în Scopuri Comerciale a Copiilor, Stockholm, iunie 1996. Disponibilă online: <http://www.csecworldcongress.org/>.

⁵⁹ *Profiting from Abuse. Report into children in commercial sexual exploitation (Profitând de abuz. Raport privind exploatarea sexuală a copiilor în scopuri comerciale)*, UNICEF, New York, 2001, p. 20.

⁶⁰ *Alianța Internațională Salvați Copiii, 10 Essential Learning Points: Listen and Speak out against Sexual Abuse of Girls and Boys. Global Submission to the U.N. Study on Violence against Children (Zece puncte esențiale de învățat: Ascultați și vorbiți despre abuzul sexual al fetelor și băieților. Contribuție la Studiul ONU privind violența asupra copiilor)*, Salvați Copiii Norvegia, Oslo, 2005, p. 58.

comunicare. Copiii de vârste mai mari prezintă un risc mai mare la violență în comunitate, iar fetele prezintă un risc mărit la violențe sexuale și pe criterii de gen.

70. Pentru unii copii, drumul către școală și de la școală către casă poate fi prima lor expunere independentă față de comunitate; poate fi și prima lor expunere la riscurile pe care le presupune comunitatea. Alții sunt expuși violenței atunci când desfășoară activități casnice, cum sunt aducerea apei, a combustibilului, a mâncării sau a nutrețului pentru animale. Aceste sarcini, care pot implica deplasarea pe distanțe lungi, sunt atribuite în mod obișnuit fetelor din mediul rural din zonele lumii în curs de dezvoltare⁶¹.

71. O creștere foarte mare și bruscă a fost observată în ceea ce privește ratele violenței (victimizarea și abuzarea), în special în rândul băieților în jurul vârstei de 15 ani, indicând că o serie de factori se întrepătrund la vârsta adolescenței și fac ca violența între cei de aceeași vârstă să fie un lucru obișnuit. Datele disponibile indică faptul că, în cele mai multe părți ale lumii, rata omorurilor la băieții între 15 și 17 ani este de cel puțin trei ori mai mare decât la băieții între 10 și 14 ani. Această creștere bruscă a violenței în rândul copiilor de peste 15 ani apare chiar și în regiuni cu rate reduse ale omorurilor și implică luarea de măsuri pentru a restrânge comportamentul violent, acestea fiind importante înainte și în perioada adolescenței⁶².

72. Violența fizică între cei de aceeași vârstă tinde să devină din ce în ce mai obișnuită în zonele urbane caracterizate de lipsa locurilor de muncă, a educației, a facilităților sociale și de standardelor ridicate de locuit, acolo unde populațiile tinere și care prezintă o creștere rapidă își exprimă frustrarea, mânia și tensiunile ascunse în bătăi și comportamente antisociale. Mare parte a violenței implică dispute personale între prieteni și cunoștințe și este asociată strâns cu folosirea drogurilor și a alcoolului. Acolo unde sunt disponibile armele de foc sau alte arme, bătăile duc adesea la răniri grave și la decese. Diferențele de gen în rata omorurilor la adolescenți sugerează că socializarea celor de sex masculin și normele privind masculinitatea contribuie la violență. În regiunea Americii Latine și a Caraibelor, de exemplu, rata omorurilor în rândul băieților este de două până la șase ori mai mare decât în rândul fetelor⁶³.

73. Brutalitatea poliției și lipsa accesului la justiție se manifestă adesea în comunitățile profund afectate de violență⁶⁴. În anumite țări, crima organizată și violența bandelor au determinat guvernele să adopte măsuri represive drastice împotriva acestor grupări. Atunci când aceste măsuri nu sunt asociate cu o strategie consistentă de prevenire, cu un sistem de date credibile și cu deplina respectare a drepturilor omului, există riscul ca violența să crească. Măsurile punitive dure și arestarea presupușilor membri ai bandelor, asociate cu aplicarea legii în mod arbitrar, inefficient și violent contribuie suplimentar la stigmatizarea tinerilor săraci și la escaladarea violenței.

⁶¹ Every Girl Counts. Development, Justice and Gender. Girl Child Report (Fiecare fată contează. Dezvoltare, justiție și gen. Raport al fetelor.), World Vision Canada, Ontario, 2001, p. 17; UNICEF Somalia, From perception to reality: A study on child protection in Somalia (De la percepție la realitate: Studiu privind protecția copilului în Somalia), UNICEF, Nairobi, 2003.

⁶² *Global Estimates of Health Consequences due to Violence against Children (Estimări globale privind consecințele violenței asupra copiilor asupra sănătății*, op. cit. la nota de subsol 8.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Easy Targets: Violence against children worldwide (Ținte ușoare: violența asupra copiilor în lume), Human Rights Watch, New York, 2001.

74. Studii privind violența fizică ce nu este fatală scot în evidență că, la fiecare victimă tânără a omorurilor există circa 20 până la 40 de victime tinere ale violenței fizice ce nu este fatală, care necesită tratament în spitale. Ca și pentru omoruri, rata victimizării prin violență ce nu este fatală este mai mare în rândul bărbaților decât al femeilor⁶⁵.

75. Copiii sunt vulnerabili la violența sexuală și la exploatarea de către membrii comunității. Violența sexuală este comună atunci când este comisă de o persoană cunoscută copilului, cum ar fi membri ai familiei sau adulți aflați într-o poziție de încredere (de exemplu, antrenori sportivi, clerici, poliție, profesori, angajatori), dar și atunci când este comisă de o persoană pe care copilul nu o cunoaște⁶⁶. Cercetări recente arată că violența este o caracteristică frecventă a relațiilor dintre adolescenți. Rezultatele preliminare ale Studiului Global privind Sănătatea realizat în Școli, în rândul elevilor de 13-15 ani, arată un nivel ridicat de violență fizică în cadrul relațiilor de prietenie dintre elevi. Întrebați dacă au fost loviți, pălmuiți sau răniți în mod intenționat de către un prieten sau o prietenă în ultimele 12 luni, 15% dintre fetele și 29% dintre băieții din Jordan au răspuns „da”, ca și 9% din fetele și 16% din băieții din Namibia, 6% dintre fetele și 8% dintre băieții din Swaziland și 18% dintre fetele și 23% dintre băieții din Zambia⁶⁷.

76. Violența în comunitate afectează grupurile marginalizate de copii. Violența poliției asupra copiilor străzii – de la hărțuirea verbală și bătăi, la viol și alte violențe sexuale, tortură și „dispariție” – este o temă comună în studii și în cadrul consultărilor. Copiii din toate regiunile menționează violențe grave și gratuite din partea poliției pentru infracțiuni mărunte⁶⁸.

77. Turismul accesibil și la prețuri convenabile a adus cu sine turismul sexual, care implică adesea victimizarea copiilor. Internetul și alte noi tehnologii de comunicare pot fi asociate cu un risc mai mare al copiilor la exploatarea sexuală, precum și cu alte forme de violență.

78. Refugiații și alți copii dislocați din anumite zone suferă violențe grave. Cercetările din Africa privind refugiații menționează lipsa siguranței în spații publice, ca risc la violența sexuală și pe criterii de gen, mai ales asupra fetelor⁶⁹. Multe tabere nu asigură adăposturi sigure, aplicarea legislației în mod regulat, locuri sigure pentru supraviețuitorii atacurilor și mijloace de a raporta

⁶⁵ Krug, op. cit. la nota de subsol 1, p. 27.

⁶⁶ *10 Essential Learning Points (Zece puncte esențiale de învățat)*, op. cit. la nota de subsol 60.

⁶⁷ Analiza realizată de Study by the Global School-based Health Survey (Studiul global privind sănătatea în școli): Organizația Mondială a Sănătății, op. cit. la nota de subsol 9.

⁶⁸ M. Wernham, *An Outside Chance: Street Children and Juvenile Justice – An International Perspective, (O șansă din exterior: copiii străzii și justiția juvenilă - o perspectivă internațională)*, Consortium for Street Children, Londra, 2004.

⁶⁹ *Darfur: women raped even after seeking refuge; donors must increase support to victims of sexual violence. (Darfur: femeii violate chiar după căutarea unui refugiu; donatorii trebuie să mărească sprijinul pentru victimele violenței sexuale)*, Human Rights Watch, comunicat de presă, 11 aprilie 2005; *Lives blown apart: Crimes against women in times of conflict (Viați distruse: crime împotriva femeilor în perioade de conflict)*, Amnesty International, Londra, 2004; A. C. Okot, I. Amony și G. Otim, *Suffering in Silence: A Study of Sexual and Gender Based Violence (SGBV) in Pabbo Camp (Suferind în tăcere: studiu privind violența sexuală și pe criterii de gen în Tabăra Pabbo)*, Districtul Gulu, nordul Ugandei, UNICEF, New York, 2005; J. Gardner and J. El Bushra, Somalia, *The Untold Story: The War through the eyes of Somali Women (Poveste nespusă: războiul văzut prin ochii femeilor somaleze)*, CIIR și Pluto Press, Londra, 2004.

aceste cazuri și de reabilitare⁷⁰. În cazurile de dislocare forțată, mai ales femeile și fetele pot fi expuse la probleme privind protecția care sunt legate de aspectul sexual, probleme de gen, inclusiv de poziția lor culturală și socio-economică și de statutul lor juridic, ceea ce înseamnă că poate fi mai puțin probabil să-și exercite drepturile, comparativ cu bărbații și băieții.

79. Traficul de ființe umane, inclusiv de copii, atât intern cât și extern, reprezintă o preocupare internațională importantă. Fenomenul este complex, apărând ca urmare a interacțiunii sărăciei, migrației forței de muncă, conflictelor sau tensiunilor politice care duc la dislocarea populației⁷¹. Traficul poate implica multiple forme de violență: răpirea și înșelarea de către cei care recrutează în tranzacțiile cu copiii, părinții sau tutorii acestora, violența sexuală care afectează victimele traficului în timp ce sunt transportate la destinație⁷² și ținerea în captivitate, care este frecvent însoțită de violență în așteptarea plasării la „un loc de muncă”. Cele mai multe victime ale traficului trec prin situații de violență: prostituție, căsătorii forțate și munci domestice sau agricole în condiții de sclavie, servitute sau muncă în contul unor datorii.

80. Mass-media portetizează uneori violența ca fiind normală sau o glorioasă, inclusiv violența asupra copiilor, în presa scrisă sau în audio-vizual, inclusiv în cadrul programelor de televiziune, a filmelor și a jocurilor video⁷³. Internetul a stimulat, de asemenea, producerea, distribuția și utilizarea materialelor care prezintă violențe sexuale asupra copiilor. Internetul a fost utilizat pentru cererile online sau pentru dobândirea încrederii copiilor în scopul atragerii lor în situații în care li se pot produce vătămări. De asemenea, expune copiii la materiale violente sau pornografice, precum și la hărțuire și intimidare, inclusiv terorizarea de către adulți și de către alți copii⁷⁴. Studiile realizate în Canada și în Marea Britanie sugerează că un număr mare de copii de vârstă școlară au fost hărțuiți, terorizați sau victimizați prin folosirea poștei electronice sau a telefoanelor mobile sau cineva a publicat despre ei informații care induc în eroare⁷⁵. Accesul copiilor la Internet și folosirea acestuia este mai dificil de controlat decât folosirea lor pentru materiale tipărite, în televiziune și în filme.

IV. PROGRESE ÎNREGISTRATE

81. Analiza răspunsurilor guvernelor la chestionarul pentru studiu și observațiile finale ale Comitetului privind Drepturile Copilului indică faptul că există numeroase inițiative ale

⁷⁰ J. Ward, *If not now, when? Addressing gender-based violence in refugee, internally displaced, and post-conflict settings* (Dacă nu acum, atunci când? Abordarea violenței pe criterii de gen în mediile cu refugiați, persoane dislocate și post-conflict), The Reproductive Health for Refugees Consortium, 2002; *Seeking Protection: Addressing Sexual and Domestic Violence in Tanzania's Refugee Camps* (Căutând protecție: abordarea violenței sexuale și domestice în taberele de refugiați din Tanzania), Human Rights Watch, New York, 2000.

⁷¹ *Trafficking in human beings, especially women and children, in Africa* (Traficul de ființe umane, în special femei și copii, în Africa), ediția a 2-a, UNICEF Innocenti Insight, Florența, 2004.

⁷² *Trafficking for sexual exploitation and other exploitative practices* (Traficul pentru exploatarea sexuală și alte practici care presupun exploatarea), UNICEF Innocenti Research Centre, Florența, 2005.

⁷³ *Studiul Secretarului General ONU privind violența asupra copiilor. Studiu Regional: America de Nord*, 2005.

⁷⁴ ECPAT, *Violence against Children in Cyberspace (Violența asupra copiilor în spațiul cibernetic)*. Raport resursă pentru Studiul Secretarului General ONU privind Violența asupra Copiilor, 2005.

⁷⁵ T. Beran and Li Q, “Cyber-Harassment: A Study of a New Method for an Old Behavior” (Hărțuirea în ciber spațiu: un studiu al unei noi metode pentru un comportament vechi), *Journal of Educational Computing Research*, vol. 32, No. 3 (2005), p. 265–277.

guvernelor și ale altora pentru a preveni și răspunde la diferitele forme de violență asupra copiilor la care s-a făcut referire anterior.

82. Experiența acumulată și cunoștințele dobândite de state și de către organizațiile internaționale în dezvoltarea și implementarea inițiativelor în domeniul prevenirii și soluționării problemei au fost prezentate la consultările regionale, atestând astfel capacitatea fiecărei țări de a răspunde acestei grave provocări.

83. 192 de state au ratificat Convenția cu privire la Drepturile Copilului și a avut loc o largă ratificare a Protocolului Opțional la Convenția cu privire la Drepturile Copilului privind vânzarea copiilor, prostituția și pornografia cu copii și a Protocolului Opțional la Convenția cu privire la Drepturile Copilului privind implicarea copiilor în conflicte armate. De la intrarea în vigoare a convenției, alte instrumente importante au fost adoptate și au intrat în vigoare cu un număr semnificativ de ratificări. Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 182 a fost adoptată în anul 1999, iar Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate a fost adoptat în anul 2000.

84. Multe inițiative au fost implementate și s-a trecut la acțiuni concrete în baza acestor instrumente juridice. De exemplu, Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 182 a dus la elaborarea de noi legi în domeniul muncii sau la amendarea celor existente și la planuri de acțiune care asigură noi instrumente pentru eliminarea celor mai grave forme ale muncii copiilor. S-au înregistrat progrese și în interzicerea și abordarea problemei traficului de copii prin legi antitrafic și prin întărirea cooperării bilaterale și multilaterale cu țările de origine și de tranzit.

85. Din răspunsurile la chestionar reiese că abordarea problemei violenței asupra copiilor a avut un caracter predominant legislativ. Statele au adoptat legi referitoare la violența asupra copiilor, iar unele și-au armonizat legislația națională cu Convenția cu privire la Drepturile Copilului, cu Protocelele Opționale ale acesteia și cu alte tratate. Totuși reformele legislative s-au concentrat adesea pe probleme punctuale, dar importante, mai degrabă decât să promoveze o abordare cuprinzătoare a violenței asupra copiilor. Puține state au făcut o revizuire aprofundată a cadrului legal, astfel încât să abordeze mai eficient problema violenței asupra copiilor, iar aplicarea legilor, inclusiv a reformelor legislative, rămâne o provocare.

86. În multe state, legislația privind violența asupra copiilor se concentrează pe violența sexuală sau fizică și nu ia în considerare violența psihologică. Există o concentrare pe protecție și pedepse, în timp ce reabilitării, reintegrării și redresării li se acordă mai puțină atenție. Abordarea prevenirii este percepută de unele state doar prin aspectele legate de protecție și pedepsire cuprinse în legislație.

87. Răspunsurile la chestionar scot în evidență și formularea de planuri naționale de acțiune, programe și politici referitoare la violența asupra copiilor. Acestea se concentrează adesea pe exploatarea sexuală și pe traficul de copii. Mai multe state au creat structuri care includ tribunale pentru minori sau familii, care să se ocupe de problema protecției copilului și de alte probleme referitoare la copil. Multe state au informat că inițiative legate de advocacy, conștientizare și formare privind drepturile copilului au fost implementate și au comentat privind rolul pozitiv al mass-media în conștientizare, informare, diseminare și în mobilizarea societății. Totuși, o serie

de state au vorbit despre rolul negativ pe care mass-media îl poate avea din cauza senzaționalului, încălcării dreptului la intimitate al copiilor care sunt victime ale violenței și a expunerii copiilor la violență.

88. Conștienți fiind că aplicarea legilor este neuniformă și că, în general, inițiativele existente sunt insuficiente, Comitetul privind Drepturile Copilului și deținătorii de mandate speciale privind drepturile omului au recunoscut progresul înregistrat în protecția copiilor împotriva violenței în toate mediile. În cadrul dialogului său cu statele părți din toate regiunile, Comitetul a identificat și observat, cu apreciere, existența bunelor practici și a inițiativelor pozitive, cum sunt eforturile de a soluționa problema practicii mutilării genitale a femeilor, exploatarea copiilor prin muncă – inclusiv eliminarea formelor grave – și violența domestică asupra femeilor și copiilor. Au fost înființate programe care să asigure asistență și servicii copiilor străzii, sprijin pentru părinți și dezvoltarea abilităților parentale și au fost create legi care au ca scop interzicerea discriminării copiilor care aparțin grupurilor marginalizate, inclusiv copii cu dizabilități, copii infectați sau afectați de HIV/SIDA, copii indigeni și copii aparținând minorităților naționale, etnice, religioase și lingvistice.

89. Mecanismele regionale de protecție a drepturilor omului au fost extrem de importante în îmbunătățirea standardelor legale pentru protecția copiilor împotriva violenței. Mecanismele privind drepturile omului ale Consiliului European, inclusiv ale Curții Europene a Drepturilor Omului și Comitetului European privind Drepturile Sociale, au emis judecăți și decizii importante privind violența asupra copiilor, inclusiv pedepsele corporale și abuzul sexual. Instrumente referitoare la traficul de copii și la violența asociată cu noile tehnologii de informare au fost, de asemenea, dezvoltate de aparatul Consiliului European. Statele Membre ale Uniunii Africane au adoptat Protocolul la Carta Africană cu privire la Drepturile Omului și ale Populațiilor, privind drepturile femeilor în Africa, protocol ce asigură instrumente suplimentare pentru eliminarea practicilor tradiționale vătămătoare, cum este mutilarea genitală a femeilor. La nivel subregional, în anul 2000, Asociația Asiei de Sud pentru Cooperare Regională a adoptat o Convenție Regională privind Prevenirea și Combaterea Traficului de Femei și Copii pentru Prostitutie.

V. CONCLUZII

„Făcând cunoscute multe dintre problemele copiilor care suferă violențe, ne dăm seama că angajamentul nostru face parte dintr-o luptă mai mare la nivel mondial pentru respectarea drepturilor omului. Strigătului nostru nu trebuie să i se ofere un tratament special, ci, mai degrabă, să fie tratat omeneste, conform valorilor fundamentale ale demnității umane, care sunt baza Declarației [Universale privind Drepturile Omului]. În calitate de cetățeni ai lumii, cerem să fim recunoscători ca ființe umane de primă clasă, nu de o clasă inferioară.”

Declarația copiilor și tinerilor din Caraibe

90. În ciuda acestui progres, rămân multe de făcut, iar anumiți factori limitează impactul măsurilor referitoare la violența asupra copiilor, care au fost introduse sau propuse. Acești factori includ lipsa de informare sau de înțelegere a violenței asupra copiilor și a cauzelor acesteia, la care contribuie și faptul că informațiile și datele statistice sunt insuficiente. Eforturile de a combate violența asupra copiilor sunt în mod frecvent reactive, concentrându-se pe simptome și

pe consecințe, nu pe cauze. Strategiile tind să fie mai degrabă fragmentate decât integrate, iar resursele alocate măsurilor de combatere a problemei sunt insuficiente. Suplimentar, angajamentele internaționale de a proteja copiii împotriva violenței nu sunt transpuse întotdeauna în acțiuni la nivel național.

91. Statele Membre și-au luat deja angajamente să protejeze copiii împotriva tuturor formelor de violență. Totuși, trebuie să acceptăm, așa cum rezultă din mărturiile copiilor în timpul procesului de elaborare a studiului și așa cum este reflectat în cercetare, că aceste angajamente sunt departe de a fi îndeplinite. Mesajul principal al studiului este că nicio violență asupra copiilor nu este justificată; toate violențele asupra copiilor pot fi prevenite. Nu ar mai trebui să existe scuze. Statele Membre trebuie să acționeze urgent pentru a-și îndeplini obligațiile legate de drepturile omului și alte angajamente pentru a asigura protecția împotriva tuturor formelor de violență. În timp ce obligațiile legale revin statelor, toate sectoarele societății, toate persoanele împart responsabilitatea de a condamna și preveni violența asupra copiilor și de a răspunde copiilor care devin victime. Niciunul dintre noi nu poate privi copiii în ochi, dacă vom continua să aprobăm sau să trecem cu vederea vreo formă de violență împotriva lor.

92. În același timp, consecințele violenței asupra copiilor variază în funcție de natura și de gravitatea acesteia și, prin urmare, eforturile de a preveni și de a combate astfel de violențe trebuie să fie îndreptat în mai multe direcții, conform tipului de violență, mediului și abuzatorului/abuzatorilor, ținând seama întotdeauna de interesul superior al copilului.

93. Pe parcursul elaborării studiului, m-am ghidat după următoarele principii, care sunt reflectate în recomandări:

(a) Nicio violență împotriva copiilor nu este justificată. Copiii nu ar trebui niciodată să beneficieze de mai puțină protecție decât adulții.

(b) Toate formele de violență asupra copiilor pot fi prevenite. Statele trebuie să investească în politici bazate pe dovezi și în programe care să se adreseze factorilor care dau naștere violenței asupra copiilor.

(c) Statele au principala responsabilitate să susțină drepturile copiilor la protecție și accesul la servicii și să sprijine familiile pentru a fi capabile să asigure îngrijirea copiilor într-un mediu sigur.

(d) Statele au obligația să asigure răspunderea celor implicați în toate cazurile de violență.

(e) Vulnerabilitatea copiilor la violență este legată de vârsta acestora și de capacitatea lor în dezvoltare. Unii copii sunt mai vulnerabili din cauza sexului, rasei, originii etnice, dizabilității sau a statutului social.

(f) Copiii au dreptul să-și exprime opiniile, iar aceste opinii să fie luate în considerare în implementarea politicilor și programelor.

VI. RECOMANDĂRI

94. **Recomandările mele constau într-o serie de puncte sensibile, care se aplică tuturor eforturilor de a preveni violența asupra copiilor și de a o combate atunci când apare, și recomandări specifice, care se aplică acasă și în familie, în școli și alte medii educaționale, în instituții de îngrijire sau de detenție, la locul de muncă și în comunitate.**

95. **Recomandările sunt adresate în principal statelor și se referă la funcțiile lor legislative, juridice, de elaborare a politicilor, de asigurare de servicii și instituționale. Unele recomandări sunt direcționate către alte sectoare ale societății, care sunt deosebit de importante. Acestea includ organizații profesionale, sindicate, institute de cercetare,**

angajatori, organizații neguvernamentale și comunitare. Aceste recomandări sunt direcționate și către părinți și copii.

A. Recomandări privind punctele sensibile

1. Consolidarea angajamentelor și a acțiunilor naționale și locale

96. **Recomand ca toate statele să dezvolte un cadru multidirecțional și sistematic pentru a combate violența asupra copiilor, care să fie integrat în procesele naționale de planificare. Trebuie formulată o strategie națională, o politică sau un plan de acțiune privind violența asupra copiilor, cu ținte realiste și cu termene clare, coordonat de către o agenție care are capacitatea de a implica multiple sectoare în implementarea unei strategii cuprinzătoare. Legislația națională, politicile, planurile și programele trebuie să corespundă în totalitate cu drepturile omului așa cum au fost stabilite la nivel internațional și cu actuala cunoaștere științifică. Implementarea strategiei naționale, a politicii sau a planului trebuie să fie evaluată în mod sistematic, în conformitate cu țintele și cu termenele stabilite și trebuie să i se aloce resurse umane și financiare corespunzătoare pentru a susține implementarea.**

2. Interzicerea tuturor formelor de violență asupra copiilor

97. **Îndemn statele să se asigure că nicio persoană sub 18 ani nu face subiectul pedepsei cu moartea sau a condamnării la închisoare pe viață, fără posibilitatea de a fi eliberată. Recomand ca statele să ia toate măsurile necesare pentru a suspenda imediat punerea în aplicare a tuturor pedepselor cu moartea pentru persoanele care au comis crime înainte de vârsta de 18 ani și să ia măsurile legale corespunzătoare pentru a le transforma în pedepse care sunt în conformitate cu normele internaționale privind drepturile omului. Pedepsa cu moartea, ca sentință impusă persoanelor care au comis crime înainte de vârsta de 18 ani trebuie abolite în regim de urgență.**

98. **Îndemn statele să interzică toate formele de violență asupra copiilor, în toate mediile, inclusiv toate pesepsele corporale, practicile tradiționale dăunătoare, cum sunt căsătoriile cu forța și la vârste mici, mutilarea genitală a femeilor și așa-numitele crime pentru onoare, violența sexuală, tortura și alte tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante, așa cum cer tratatele internaționale, inclusiv Convenția împotriva Torturii și a altor Tratamente și Pedepse Crude, Inumane sau Degradante și Convenția cu privire la Drepturile Copilului. Atrag atenția asupra comentariului general nr. 8 (2006) al Comitetului privind Drepturile Copilului în ceea ce privește protecția copiilor împotriva pedepselor corporale și a altor forme de pedepsire crude sau degradante (articololele 19, 28, alin. 2 și 37, printre altele) (CRC/C/GC/8).**

3. Prioritatea acordată prevenirii

99. **Recomand ca statele să acorde prioritate prevenirii violenței asupra copiilor, abordând cauzele acesteia. Așa cum resursele alocate pentru a interveni după ce violența s-a produs sunt esențiale, statele trebuie să aloce resurse adecvate pentru a interveni în ceea ce privește factorii de risc, cum sunt lipsa atașamentului dintre părinți și copii, destrămarea familiei, dependența de alcool sau de droguri și accesul la arme de foc sau la alte arme.**

Conform Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, atenția trebuie să se concentreze asupra politicilor economice și sociale referitoare la sărăcie, gen și alte forme de inegalitate, inegalitatea veniturilor, șomajul, supraaglomerarea urbană și alți factori care subminează societatea.

4. Promovarea valorilor non-violenței și a conștientizării

100. **Recomand statelor și societății civile să facă eforturi pentru a schimba atitudinile care trec cu vederea sau normalizează violența asupra copiilor, inclusiv rolurile de gen stereotipe și discriminarea, acceptarea pedepselor corporale și a practicilor tradiționale dăunătoare. Statele trebuie să se asigure că drepturile copilului sunt diseminate și înțelese, inclusiv de către copii. Campaniile de informare publică ar trebui folosite pentru a sensibiliza publicul privind efectele vătămătoare pe care le are violența asupra copiilor. Statele trebuie să încurajeze mass-media să promoveze valorile non-violenței și să aplice principii care să asigure respectarea deplină a drepturilor copiilor în mass-media.**

5. Dezvoltarea capacității tuturor celor care lucrează cu și pentru copii

101. **Recomand dezvoltarea capacității tuturor celor care lucrează cu și pentru copii, pentru a putea contribui la eliminarea tuturor formelor de violență asupra copiilor. Trebuie asigurată formarea inițială și la locul de muncă pentru a disemina informații și a respecta drepturile copilului. Statele trebuie să investească în educarea și în programele de formare sistematice, atât pentru specialiștii, cât și pentru personalul auxiliar care lucrează cu și pentru copii, în vederea prevenirii, depistării și combaterii violenței asupra copiilor. Ar trebui formulate și implementate coduri de conduită și standarde clare de practică, ce includ interzicerea și respingerea oricăror forme de violență.**

6. Asigurarea de servicii de reabilitare și reintegrare socială

102. **Recomand ca statele să asigure servicii sociale accesibile, adaptate nevoilor copiilor și servicii medicale și sociale universale, inclusiv prespitalizare și îngrijire în regim de urgență, asistență juridică pentru copii și, atunci când este cazul, pentru familiile lor, în cazurile în care a fost depistată sau descoperită folosirea violenței. Sistemele sanitare, de justiție penală și de servicii sociale ar trebui să fie concepute astfel încât să răspundă nevoilor speciale ale copiilor.**

7. Asigurarea participării copiilor

103. **Recomand ca statele să implice activ copiii și să respecte opiniile lor în toate aspectele privind prevenirea, combaterea și monitorizarea violenței asupra copiilor, luând în considerare articolul 12 al Convenției cu privire la Drepturile Copilului. Organizațiile copiilor și inițiativele copiilor de a combate violența, care sunt guvernate de interesul superior al copilului, ar trebui susținute și încurajate.**

8. Crearea de sisteme de raportare și de servicii adaptate nevoilor copiilor

104. **Recomand ca statele să stabilească mecanisme sigure, care au fost făcute publice, confidentiale și accesibile pentru copii, reprezentanții lor și pentru alții pentru a sesiza cazurile de violență asupra copiilor. Toți copiii, inclusiv cei aflați în instituții de îngrijire sau în cele aparținând de justiție, ar trebui să fie conștienți de existența mecanismelor de plângere. At trebui create mecanisme cum sunt liniile telefonice, prin intermediul cărora copiii pot sesiza cazurile de abuz, pot vorbi cu un consilier profesionist în care să aibă încredere și căruia să-i solicite sprijinul și sfatul, și ar trebui considerate și alte modalități de a sesiza cazurile de violență prin intermediul noilor tehnologii.**

9. Garantarea tragerii la răspundere și eliminarea nepedepsirii

105. **Recomand ca statele membre să dezvolte încrederea comunității în sistemul de justiție, aducându-i în fața justiției pe cei ce folosesc violența asupra copiilor și asigurându-se că sunt trași la răspundere, prin proceduri și sancțiuni penale, civile și administrative și profesionale. Persoanele condamnate pentru infracțiuni de violență și abuz sexual asupra copiilor ar trebui împiedicate să lucreze cu copiii.**

10. Abordarea dimensiunii de gen a violenței asupra copiilor

106. **Recomand ca statele să se asigure că politicile și programele de combatere a violenței sunt elaborate și implementate dintr-o perspectivă de gen, luând în considerare diferitele riscuri legate de violență cu care se confruntă fetele și băieții; statele trebuie să promoveze și să protejeze drepturile omului pentru femei și fete și să combată toate formele de discriminare de gen, ca parte a unei strategii cuprinzătoare de prevenire a violenței.**

11. Dezvoltarea și implementarea colectării sistematice de date la nivel național și a cercetării

107. **Recomand ca statele să perfecționeze sistemele de colectare de date și de informații pentru a identifica grupurile vulnerabile, pentru a informa la toate nivelurile legate de politici și de implementarea de programe și pentru a urmări progresele înregistrate în prevenirea violenței asupra copiilor. Statele trebuie să utilizeze indicatori naționali definiți pe baza normelor internaționale acceptate și să se asigure că datele sunt consolidate, analizate și diseminate, pentru a monitoriza progresul în timp. Acolo unde încă nu există registre pentru nașteri, decese și căsătorii, acestea trebuie create și menținute. Statele ar trebui să creeze și să actualizeze datele despre copiii lipsiți de îngrijire parentală și despre copiii din sistemul de justiție penal. Datele trebuie dezagregate în funcție de sex, vârstă, mediu (urban/rural), gospodărie și caracteristicile familiei, educație și apartenență etnică. Statele trebuie să dezvolte o agendă a cercetărilor naționale privind violența asupra copiilor în mediile în care aceasta apare, inclusiv prin studii care să cuprindă interviuri cu copiii și părinții, acordându-se o atenție specială grupurilor vulnerabile de fete și băieți.**

12. Consolidarea angajamentelor internaționale

108. **Recomand ca toate statele să ratifice și să implementeze Convenția cu privire la Drepturile Copilului și cele două Protocoale Opționale ale acesteia privind implicarea copiilor în conflicte armate și privind vânzarea copiilor, prostituția și pornografia cu copii. Toate rezervele care sunt incompatibile cu obiectul și scopurile convenției și ale celor două protocoale opționale trebuie retrase, conform Declarației de la Viena și a Planului de Acțiune al Conferinței Mondiale privind Drepturile Omului din 1993. Statele trebuie să ratifice toate instrumentele internaționale și regionale relevante privind drepturile omului, care prevăd asigurarea protecției copiilor, inclusiv Convenția împotriva Torturii și altor Tratamente și Pedepse Crude, Inumane sau Degradante și a protocolului său opțional, a Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale, a Convenției privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor și a protocolului său opțional; Convențiile Organizației Internaționale a Muncii nr. 138 privind vârsta minimă de încadrare în muncă și nr. 182 privind cele mai grave forme ale muncii copiilor și a Convenției Națiunilor Unite împotriva Criminalității Transnaționale Organizate și a Protocolului Adițional privind Prevenirea, Reprimarea și Pedepsirea Traficului de Persoane, în special al Femeilor și Copiilor. Statele trebuie să implementeze toate obligațiile legale internaționale și să consolideze cooperarea cu organismele care răspund de aceste tratate.**

109. **Recomand ca statele să acționeze în conformitate cu angajamentele privind prevenirea violenței luate la Sesiunea Specială a Adunării Generale privind Copiii și în contextul rezoluției Adunării Mondiale a Sănătății⁷⁶ privind implementarea recomandărilor Raportului Global privind Violența și Sănătatea și a altor rezoluții regionale privind sănătatea publică, ce consolidează această rezoluție.**

B. Recomandări specifice pentru diferite medii

1. Acasă și în familie

110. **Având în vedere faptul că familia are principala responsabilitate privind creșterea și dezvoltarea copilului și că statul trebuie să îi sprijine părinții și pe cei care îi au în îngrijire, recomand ca statele:**

(a) **Să dezvolte sau să consolideze programele de sprijin pentru părinți sau pentru cei care au copii în îngrijire în rolul lor de a crește copiii. Investițiile în sistemul medical, educație și în serviciile de bunăstare socială trebuie să includă programe de dezvoltare de calitate care să vizeze mica copilărie, vizite acasă, servicii prenatale și postnatale și programe pentru generarea de venituri pentru grupurile dezavantajate.**

(b) **Să dezvolte programe destinate familiilor care se confruntă cu situații deosebit de dificile. Acestea pot fi familii al căror cap de familie este o femeie sau un copil, familii ale**

⁷⁶ Implementarea recomandărilor Raportului Global privind Violența și Sănătatea. Raport al Adunării Mondiale a Sănătății (WHA56.24), cea de-a 56-a Adunare Mondială a Sănătății, Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2003.

minorităților naționale sau ale altor grupuri care sunt discriminate și familii care au în îngrijire copii cu dizabilități.

(c) Să dezvolte programe de educație pentru părinți sensibile la problemele de gen, care să se concentreze pe formele non-violente de disciplinare. Aceste programe trebuie să promoveze o relație sănătoasă părinte-copil și să orienteze părinții spre forme pozitive și constructive de disciplinare și de abordare a dezvoltării copilului, luând în considerare capacitățile în plină dezvoltare ale copiilor și importanța respectării opiniilor lor.

2. În școli și alte medii educaționale

111. Având în vedere că toți copiii trebuie să poată învăța într-un mediu fără violență, școlile trebuie să fie sigure și adaptate nevoilor copiilor, iar curriculumul trebuie să se bazeze pe drepturi, precum și că școlile reprezintă un mediu în care atitudinile de trecere cu vederea a violenței pot fi schimbate și valorile și comportamentele non-violente pot fi învățate, recomand ca statele:

(a) Să încurajeze școlile să adopte și să implementeze coduri de conduită aplicabile întregului personal și elevilor care se confruntă cu toate formele de violență, care să ia în considerare stereotipurile de gen, precum și comportamentele și alte forme de discriminare.

(b) Să se asigure că directorii de școli și profesorii folosesc strategii de predare și de învățare non-violente și adoptă un management al clasei și măsuri disciplinare care nu se bazează pe teamă, amenințări, umilire sau forță fizică.

(c) Să prevină și să reducă violența în școli prin programe specifice care se adresează întregului mediu școlar și care încurajează dezvoltarea de abilități, cum sunt abordările non-violente ale rezolvării conflictelor, implementarea unor politici care să prevină terorizarea și să promoveze respectul pentru toți membrii comunității școlare.

(d) Să se asigure că curriculumul, procesele de predare și alte practici sunt pe deplin conforme cu prevederile și principiile Convenției cu privire la Drepturile Copilului, nu conțin referiri care promovează în mod activ sau pasiv violența și discriminarea în oricare din manifestările lor.

3. În sistemul de îngrijire și de justiție

112. Având în vedere că statele sunt responsabile să asigure siguranța copiilor în instituții de îngrijire rezidențială și în uniități de detenție care aparțin justiției juvenile, recomand ca statele:

(a) Să acorde prioritate reducerii ratei insitucionalizării copiilor prin susținerea familiei și a alternativelor comunitare, asigurându-se că îngrijirea în instituții este aleasă ca ultimă alternativă. Opțiunile de îngrijire de tip familial trebuie preferate în toate cazurile și trebuie să fie singura opțiune pentru noi-născuți și pentru copiii foarte mici. Statele trebuie să se asigure că, atunci când este posibil, copiii aflați în îngrijire rezidențială pot fi

reintegrați în familiile lor, dacă există condiții corespunzătoare. Recunoscând vulnerabilitatea deosebită a copiilor indigeni și a copiilor care aparțin minorităților, statele trebuie să se asigure că acești copii și familiile lor beneficiază de susținere pe plan cultural și de servicii de îngrijire și că asistenții sociali au o pregătire adecvată pentru a lucra în mod eficace cu aceștia.

(b) Să reducă numărul de copii care intră în sistemele de justiție prin decriminalizarea „infracțiunilor de statut” (infracțiuni care sunt simple delikte atunci când sunt comise de copii, de exemplu, chiulul, fuga de acasă, sau „scăparea de sub controlul parental”), a comportamentelor de supraviețuire (cum sunt cerșetoria, vânzarea în scopuri sexuale, căutarea prin gunoaie, trândăvia sau vagabondajul) și a victimizării prin trafic sau exploatare în scopuri criminale. Statele trebuie să stabilească sisteme de justiție cuprinzătoare, centrate pe copil, cu acțiune în reintegrare, care să reflecte standardele internaționale⁷⁷. Detenția trebuie să fie rezervată pentru copiii care au comis infracțiuni și sunt evaluați ca fiind un real pericol pentru alții, iar resurse semnificative trebuie investite în alternative, cum sunt reabilitarea și reintegrarea la nivelul comunității.

(c) Să reevalueze în mod regulat plasamentele prin trecerea în revistă a motivelor care au determinat plasarea unui copil în îngrijire sau într-o unitate de detenție, în vederea transferării copilului în familie sau în îngrijire la nivelul comunității.

(d) Să stabilească mecanisme eficiente și independente de plângere, investigare și de aplicare, care să se ocupe de cazurile de violență în sistemul de îngrijire și în cel de justiție.

(e) Să se asigure că toți copiii din instituții sunt conștienți de drepturile lor și că au acces la mecanismele existente pentru protejarea acestor drepturi.

(f) Să asigure monitorizarea efectivă și accesul regulat la instituțiile de îngrijire și la cele care aparțin de justiție al organismelor independente autorizate să efectueze vizite inopinate, să intervieveze individual copiii și personalul și să investigheze plângerile referitoare la cazurile de violență.

(g) Să ratifice Protocolul Opțional la Convenția împotriva Torturii, care prevede un sistem independent de vizite la locurile de detenție în scopul prevenirii.

4. La locul de muncă

113. Având în vedere că nici un copil sub vârsta minimă admisă nu poate fi la locul de muncă și importanța protecției copiilor la locul de muncă împotriva tuturor formelor de violență, așa cum este prevăzut de Convențiile Organizației Internaționale a Muncii nr. 138 și 182, de Convenția cu privire la Drepturile Copilului și de către alte instrumente internaționale, recomand statelor:

⁷⁷ Vezi, de exemplu, articolele 37, 39 și 40 ale Convenției cu privire la Drepturile Copilului, Standardele minime ale Națiunilor Unite pentru administrarea justiției juvenile (Regulile Beijing), Liniile directoare ale Națiunilor Unite privind prevenirea delincvenței juvenile (Liniile directoare Riyadh), Regulile Națiunilor Unite pentru protecția minorilor lipsiți de libertate și Liniile de acțiune privind copiii în sistemul de justiție penală.

(a) Să implementeze legislația națională în domeniul muncii, să integreze eliminarea exploatării prin muncă a copiilor în politicile naționale de dezvoltare și să acorde prioritate eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor, care sunt violente în mod inerent. O atenție deosebită trebuie acordată exploatării economice a copiilor în sectorul informal, de exemplu, în agricultură, pescuit și muncile domestice, unde fenomenul prevalează. Suplimentar, statele trebuie să asigure participarea copiilor care muncesc la discuțiile despre soluțiile la această problemă.

(b) Atunci când copiii lucrează ilegal (conform convențiilor internaționale), să creeze și să implementeze sisteme de reglare și de inspecție care includ în mod explicit programe de prevenire a violenței, sisteme de raportare și proceduri de plângere.

(c) Atunci când copiii lucrează ilegal, să asigure existența unor programe de reabilitare și reintegrare, care se concentrează pe asistarea copiilor sub vârsta minimă de angajare în muncă și a celor implicați în cele mai grave forme ale muncii copiilor, pentru a renunța la muncă, a beneficia de educație și formare și pentru a-și îmbunătăți șansele în viață, fără o viitoare victimizare.

(d) Să atragă sprijinul sectorului privat, al sindicatelor și societății civile pentru a stabili parteneriate care să stimuleze măsurile de responsabilitate socială corporativă și să încurajeze sectorul privat, sindicatele și societatea civilă să adopte principii etice care să susțină programele de prevenire la locul de muncă.

5. În comunitate

114. Având în vedere că măsurile de prevenire și de combatere a violenței asupra copiilor în comunități trebuie să vizeze factorii de risc economici și sociali și mediul fizic al comunității, recomand statelor:

(a) Să implementeze strategii de prevenire pentru reducerea factorilor de risc imediați în comunitate. Factorii de risc vor fi diferiți de la loc la loc, dar în general includ accesul cu ușurință la alcool și droguri, deținerea și purtarea de arme de foc și de alte arme și folosirea copiilor în activități ilegale.

(b) Să reducă inegalitățile sociale și economice. Guvernele trebuie să analizeze impactul politicilor publice asupra vulnerabilității comunităților și a copiilor la violență și să investească în mod substanțial în implementarea politicilor și programelor sociale, a celor privind locuințele, angajarea și calitatea educației. Trebuie acordată prioritate abordărilor care se concentrează pe sărăcie și pe îmbunătățirea legăturilor, pe participare și pe rețelele sociale în cadrul și între diferite grupuri ale comunității, îndeplinind astfel drepturile economice, sociale și culturale.

(c) Să elaboreze și să implementeze programe de formare privind drepturile copilului pentru poliție, care să cuprindă informații privind modalitățile corespunzătoare de interacționare cu copiii, în special cu cei din grupuri marginalizate și cu cei care sunt

victime ale discriminării; să educe poliția privind etapele de dezvoltare ale copilului, procesul dezvoltării identității, dinamica și natura violenței asupra copiilor, diferența dintre grupurile obișnuite de copii de aceeași vârstă și bande și cum să se ocupe în mod corespunzător de copiii care sunt sub influența alcoolului și a drogurilor.

(d) Să asigure accesul din timp la servicii integrate, inclusiv referirea și serviciile de urmărire coordonate pentru victime și abuzatori; să îmbunătățească prespitalizarea și serviciile medicale de urgență pentru victime, alături de serviciile de suport fizic și psihologic; să asigure programe de reabilitare pentru abuzatori, ținând seama de faptul că aceștia trebuie trași la răspundere.

(e) Să promoveze și să susțină inițiativele autorităților locale și ale societății civile de a preveni violența asupra copiilor, în special prin activități recreative în condiții de siguranță și alte oportunități pentru băieți și fete, luând în considerare copiii deosebit de vulnerabili.

(f) Să încurajeze și să asiste autoritățile locale și municipale pentru a reduce factorii de risc existenți în mediul fizic. În planificarea urbană trebuie cuprinse locuri publice bine iluminate și sigure disponibile pentru copii, inclusiv drumuri sigure pentru copii și adolescenți atunci când se deplasează în comunitate.

(g) Să dezvolte un cadru legal corespunzător, care să fie în concordanță cu instrumentele și cu standardele internaționale relevante și să aplice în totalitate legislația internă privind traficul de persoane; să-și intensifice eforturile de a proteja toți copiii împotriva traficului și a exploatării sexuale prin acorduri bilaterale, subregionale, regionale și internaționale și, în acest sens, să armonizeze definițiile cuprinse în legislație, procedurile și cooperarea la toate nivelurile. Strategiile trebuie să cuprindă de la prevenirea primară (adică schimbarea condițiilor care fac copiii vulnerabili la trafic) până la aplicarea legislației care se referă la traficanți și să se asigure că victimele traficului și ale tuturor formelor de exploatare care au legătură cu traficul nu sunt pedepsite.

(h) Să mărească pedepsele pentru infracțiunile referitoare la vânzarea copiilor, prostituția și pornografia cu copii prin revizuirea legislației interne în scopul abolirii cerinței „dublei pedepsiri”⁷⁸. Statele părți la Protocolul Opțional privind vânzarea copiilor, prostituția și pornografia cu copii trebuie să considere amendarea legislației, folosind Protocolul Opțional ca bază legală pentru extrădarea legată de infracțiunile prevăzute în acesta.

(i) Să se asigure că acei copii care sunt victime ale traficului beneficiază de protecție, acces la serviciile medicale, asistență corespunzătoare și servicii de reintegrare socială atunci când sunt implicați în anchetele penale și în procesul în instanță. În acest context, atrag atenția statelor privind Principiile Națiunilor Unite privind justiția în probleme care implică victimele copii și martorii crimelor⁷⁹.

⁷⁸ O infracțiune trebuie considerată ca atare atât în țara în care a fost comisă, cât și în țara în care aceasta este pedepsită.

⁷⁹ Rezoluția Consiliului Economic și Social 2005/20.

(j) Să-și intensifice eforturile de a combate folosirea tehnologiilor informaționale, inclusiv a Internetului, telefoanelor mobile și a jocurilor electronice, în exploatarea sexuală a copiilor și în alte forme de violență. Să susțină măsurile de educare și consiliere a copiilor și a celor care îi au în grijă despre pericolele care apar în acest context. Să-i incrimineze și să-i pedepsească în mod corespunzător pe cei care produc, distribuie, posedă sau folosesc materiale pornografice cu copii.

(k) Să încurajeze industria informației și comunicării să definească și să implementeze standarde pentru protecția copilului, să realizeze cercetări privind soluțiile hardware și software care oferă protecție și să finanțeze campanii la nivel mondial privind folosirea în siguranță a noilor tehnologii.

C. Implementare și urmărire

„Avem nevoie de sprijinul vostru pentru a opri violența asupra copiilor, nu numai în regiunea noastră, ci în întreaga lume. Există un proverb chinezesc care spune „Gu Cheung Lan Ming”, ceea ce înseamnă „nu poate fi scos niciun sunet dacă bați doar dintr-o palmă”. Noi, copiii, suntem o mână. Adulții sunt cealaltă mână. Comunitatea este o mână. Guvernul este o mână... Credem cu tărie că o comunitate în care există pace, dragoste și unitate poate fi construită dacă lucrăm împreună pentru viitor!”

Tânăr, Asia de Est și Pacific⁸⁰

115. Principala responsabilitate pentru implementarea recomandărilor revine statelor. Totuși, participarea altor actori la nivel național, regional și internațional este deosebit de importantă pentru a asista statele în îndeplinirea acestei sarcini. Acestea includ entitățile ONU, organizațiile societății civile, inclusiv instituții naționale privind drepturile omului, asociații profesionale, cum sunt cele ale medicilor și asistentelor medicale, asociații ale comunității, educatori, părinți și copii.

1. La nivel național și regional

116. Implementarea la nivel național trebuie să fie promovată fără întârziere. Integrarea în procesele naționale de planificare a măsurilor de prevenire și combatere a violenței asupra copiilor trebuie să aibă loc până în anul 2007 și trebuie să includă numirea unui coordonator, preferabil la nivel ministerial. Interzicerea prin lege a violenței asupra copiilor și inițierea unui proces de dezvoltare a unor sisteme naționale credibile de colectare a datelor trebuie să se realizeze până în anul 2009. Statele părți la Convenție și la Protocoalele sale Opționale trebuie să furnizeze informații privind implementarea acestor recomandări prin rapoartele către Comitetul privind Drepturile Copilului. Un raport intermediar privind implementarea recomandărilor trebuie transmis Adunării Generale la cea de-a 65-a sesiune.

⁸⁰ Intervențiile delegaților sub 18 ani, Raportul Regional al Studiului Secretarului General ONU privind Violența asupra Copiilor: Asia de Est și Pacific (2005).

117. Organizațiile internaționale trebuie să încurajeze și să sprijine guvernele în implementarea acestor recomandări. Recomand ca instituțiile financiare internaționale să își revizuiască politicile și activitățile pentru a lua în considerare impactul pe care îl pot avea asupra copiilor. Echipele naționale ale Națiunilor Unite trebuie să includă măsuri de combatere a violenței asupra copiilor, alături de strategii de reducere a sărăciei, evaluări naționale coordonate și de cadrul asistenței pentru dezvoltare.

118. Guvernele trebuie să considere numirea unui mediator sau comisar pentru drepturile copilului, în conformitate cu Principiile referitoare la statutul instituțiilor naționale privind drepturile omului (Principiile de la Paris)⁸¹. Lucrând îndeaproape cu alte agenții care se ocupă de sănătatea publică și de protecția copilului, această instituție trebuie să aibă mandatul clar de a monitoriza drepturile copilului la nivel național, regional și local. Acolo unde este cazul, vor avea competența să primească și să investigheze plângeri privind încălcarea drepturilor copilului de la opinia publică, inclusiv de la copii.

119. Având în vedere contribuția organizațiilor regionale la elaborarea studiului, entitățile regionale trebuie să fie implicate în implementarea și urmărirea recomandărilor studiului. Dezvoltarea ulterioară a mecanismelor regionale trebuie încurajată, fiind o parte importantă a cadrului general de urmărire. Încurajez sistemele regionale de protecție a drepturilor omului să monitorizeze și implementarea.

2. La nivel internațional

120. Ținând seama de importanța coordonării multisectoriale în combaterea violenței asupra copiilor, recomand ca Adunarea Generală să ceară Secretarului General să numească un reprezentant special privind violența asupra copiilor, care să acționeze ca mediator la nivel mondial în vederea prevenirii și eliminării tuturor formelor de violență asupra copiilor, să încurajeze cooperarea internațională și regională și să asigure urmărirea aplicării prezentelor recomandări.

121. Reprezentantul special va disemina și va promova recomandările studiului în diferite forumuri internaționale, regionale și naționale. Acesta va întocmi periodic un raport către Consiliul privind Drepturile Omului și către Adunarea Generală și trebuie să coordoneze pregătirea unui raport privind implementarea recomandărilor, care va fi prezentat Adunării Generale la cea de-a 65-a sesiune.

122. Reprezentantul special va lucra îndeaproape, dar nu va duplica activitatea Comitetului privind Drepturile Copilului, a Reprezentantului Special al Secretarului General pentru copiii în conflicte armate, a Raportorului Special privind vânzarea copiilor, prostituția și pronografia cu copii, a Raportorului Special privind violența asupra femeilor și a Raportorului Special privind traficul de persoane, în special femei și copii. Acesta

⁸¹ Principiile referitoare la statutul instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului. Disponibil la <http://www.unhcr.ch/html/menu6/2/fs19.htm#annex>. Aceste recomandări au fost aprobate de Adunarea Generală în Rezoluția 48/134 din 20 decembrie 1993.

trebuie să colaboreze cu sistemele regionale de protecție a drepturilor omului și cu toate celelalte inițiative de urmărire la nivel regional și național.

123. Reprezentantul special va avea un mandat inițial de patru ani. Bazându-se pe colaborarea de succes dintre agenții, care a marcat studiul, acesta trebuie să fie sprijinit de OHCHR, UNICEF și OMS. Un grup al agențiilor ONU privind violența asupra copiilor, cu reprezentarea ONG-urilor și a copiilor, va trebui să sprijine urmărirea aplicării recomandărilor.